

Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Kaasjeskruiddikkopje – Foto: Chris Bruggeman

NATUURHISTORISCH TIJDSCHRIFT VOORJAAR 2023

Natuurpunt Natuurhistorische werkgroep Meetjesland

Is de overkoepelende organisatie van alle Meetjeslandse afdelingen van Natuurpunt inzake Natuurstudie.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Chris Bruggeman
(tel. 09/377.71.40)
chris.bruggeman@skynet.be
- Penningmeester: Marc Zwertvaegher
(tel. 09/253.52.85)
marc.zwertvaegher@pandora.be
- Verantwoordelijke Plantenwerkgroep:
William White (tel. 09/377.85.84)
william.white@telenet.be
- Verantwoordelijke
Paddenstoelenwerkgroep:
Lia Van Landschoot
vanlandschootlia@live.be
- Verantwoordelijke Werkgroep
Ongewervelden: Jan Versigghel
jan.versigghel@skynet.be
- Verantwoordelijke
Zoogdierenwerkgroep:
Pieterjan Dhont
dhont_pieterjan@hotmail.com

Het Natuurhistorisch tijdschrift verschijnt 3 à 4 x per jaar.

Website:

www.natuurpunt.be/afdelingen/natuurhistorische-werkgroep-meetjesland

Werkten mee aan dit nummer:

William White, Chris Bruggeman, Bart Vandevoorde, Wim Veraghtert, Germain De Wispelaere, Lia Van Landschoot, Eddy Blomme, Marc Detollenaere, Stephanie Martens

INHOUD

Editoriaal

In memoriam Germain De Wispelaere

Jaarverslag excursies
plantenwerkgroep Meetjesland 2022

Het Paddenstoelenjaar 2022

Nieuwe paddenstoel voor Vlaanderen in
het Bellebargiebos

Het vlinderjaar 2022

Boekbesprekingen

Agenda werkgroepen

Beste natuurliefhebber,

Traditiegetrouw blikken we tijdens ons eerste nummer van een nieuw jaar terug naar het afgelopen jaar. Zowel met een verslag van onze Plantenwerkgroep, die in 2022 normaal op stap ging en heel wat mooie vondsten deed.

Met de Paddenstoelwerkgroep gingen we slechts 21 maal op stap, wat ten opzichte van de vorige jaren uitzonderlijk weinig was. Hiervoor was het droge en warme jaar verantwoordelijk. Gelukkig waren vanaf half september terug heel wat paddenstoelen op het appèl er werd door onze werkgroep ook terug een nieuwe soort ontdekt voor Vlaanderen. Hiermee haalden we de regionale pers en ook het regionale nieuws van Radio 2. In dit tijdschrift een korte samenvatting van onze vondsten. Voor een uitgebreid verslag verwijs ik je graag door naar onze website, waar een zeer uitgebreid jaarverslag terug te vinden is.

Maar onze werkgroep kreeg tijdens het eindjaar een schok te verwerken. Medetrekker van de werkgroep, Germain, kwam onverwacht te overlijden. Het zal een groot gemis zijn voor de werkgroep.

Ook de opvolging van de dagvlinders in het Meetjesland wordt onder de loep genomen. Op dagvlindergebied was 2022 een abnormaal jaar. Het voorjaar was zeer goed, vele vlinders hadden de winter in optimale omstandigheden doorgebracht. Maar de warme, maar vooral droge zomer hadden een zeer negatieve invloed op veel vlindersoorten. Een invloed die naar verwachting ook zijn gevolgen zal hebben in 2023. Meer hierover in ons jaaroverzicht van het Vlinderjaar 2022.

Wat de onze activiteiten betreft in 2023. De inventarisatie in Het Leen loopt op zijn einde. Momenteel staat de teller reeds op meer dan 4425 soorten ooit in het gebied waargenomen. De publicatie van de nieuwe inventaris wordt voorzien in oktober 2023.

Onze jaarlijks terugkerende 1000-soortendag zal doorgaan in het Krekengebied in Sint-Laureins, waar we twee gebiedjes onder de loep nemen.

Onze Natuurstudiedag zal plaatsvinden op zaterdag 4 november in het SOCK in Kaprijke (niet op 6 november zoals in het vorig nummer vermeld was). We hopen er terug een boeiende dag van te maken.

Veel leesplezier.

Chris Bruggeman

Wens je dit tijdschrift niet langer meer te ontvangen, laat het ons gerust weten en we schrappen je uit onze mailinglijst.

In memoriam Germain De Wispelaere

Ze was jarenlang zo vanzelfsprekend, de rustige aanwezigheid van Germain op de excursies van onze Meetjeslandse paddenstoelenwerkgroep. En, plots, is hij er niet meer. Zijn mycovrienden voelen verdriet en gemis, maar ook dankbaarheid om wie hij was. Germain was een man van weinig woorden, bedachtzaam, bescheiden, maar steeds vriendelijk en attent. Rechtgeaard en gedreven ook. Zijn inzet voor de natuur en Natuurpunt is niet te onderschatten geweest. Bij NP Zomergem was hij tot vóór enkele jaren één van de trekkers, onder andere zetelend in de Milieuraad en niet in het minst bij het beheer van percelen van Natuurpunt in de Keigatbossen. In bossen en natuurgebieden uit de regio was hij in zijn element, bijzonder in het Keigat, waar hij zo vaak als gids de schoolklasjes van Zomergem op sleeptouw nam om de kinderen de liefde voor natuur bij te brengen. Hij had daartoe expres de cursus Natuurgids gevolgd te Gent. We zagen hem tevens regelmatig op de inventariswandelingen van de plantenwerkgroep en bij zoveel andere natuurgebonden evenementen. Ook binnen zijn gemeente en parochie was Germain

gekend om een geëngageerd iemand, gehecht aan traditie. De warmte waarmee zijn vrouw en kinderen over hem spreken, is een bewijs dat hij als familieman een echt zorgzame echtgenoot was, een geliefde papa en opa .

Door gezondheidsproblemen zag hij zich jammer genoeg verplicht bijna al zijn activiteiten stop te zetten. Alle, behalve één, de paddenstoelen, naast zijn gezin, zijn grootste en laatste passie. Gidsen zat er niet meer in, maar, tenzij bij al te koud of te warm weer, was hij de woensdagnamiddag altijd present op onze uitstappen. Bij het overlijden van Etienne Vanaelst, stichter en trekker van de paddenstoelenwerkgroep, nam Germain loyaal een deel van de taken over. De laatste 5 jaren, zelfs gedurende de Corona-beperkingen, trok hij met ons op, aantekeningboekje in aanslag. Hij hield nauwgezet alle waarnemingen bij, stelde de lijsten op voor de werkgroep en nog eens apart voor Funbel, deed onderzoekswerk over het voorkomen in onze contreien van de zeldzamere soorten en stuurde de deelnemers zijn verslagen hierover door. Voor de werkgroep betekent zijn heengaan, na Etienne, een tweede groot verlies. We zullen hem missen, als waardevolle kracht, maar des te meer als lieve vriend.

Lia Van Landschoot

12/04/22 – C2.24.23 : Maldegem (Donk): groeiplaatsen van stengelloze sleutelbloem

Het nieuwe seizoen startte met vrij mooi weer en tien enthousiaste deelnemers die terug uitkeken naar de excursies, waarvan de eerste in het teken stond van de stengelloze sleutelbloem. Vrijwel op de grens met West-Vlaanderen is nog een grote populatie te vinden in een wegberm net buiten de dorpskom.

Het is moeilijk in te schatten of dit van oorsprong een wilde populatie is maar ze oogt in elk geval wel natuurlijk, hoewel we ook twee exemplaren met vuilroze bloemen aantreffen, niet abnormaal overigens want sleutelbloemen in allerlei kleuren worden nu eenmaal veel gekweekt in tuinen en kruisen makkelijk.

Stengelloze sleutelbloem

Niet alleen was er een buurtbewoner die zich de populatie al heel zijn leven herinnerde maar langs een slootrand tussen twee akkers vonden wij de sleutelbloemen op meerdere plaatsen ook samen met bosanemonen en grote muur, wat toch wijst op een ooit beboste omgeving.

In de bewuste berm viel er voor de rest niet zo veel te beleven; de meest opvallende plant was eigenlijk een heel banale, nl. veldzuring. Tussen de normale (kale) exemplaren bevonden zich namelijk ook heel

wat planten met kort donzige beharing, ook soms benoemd als subsp./var. *hirtulus*. Toch wel wat vreemd dat er over dit taxon vrijwel niets te vinden is in flora's.

De kers op de taart troffen wij evenwel een honderdtal meter verder aan in een slootje met zwak stromend water, nl. een tiental exemplaren klimopwateranonkel, een primeur voor onze werkgroep. De populatie bevindt zich pal op de grens tussen beide provincies en is vergezeld van gewoon en gevleugeld sterrenkroos. Deze twee soorten konden we goed met elkaar vergelijken, gevleugeld sterrenkroos heeft een ronder blad en iets compactere, meer heldergroene rozetjes.

Klimopwateranonkel

Overigens groeide er langs de sloot redelijk wat bosveldkers - mogelijk nog een bosrelict?

In een sloot verderop werd ook nog poelruit waargenomen.

Met net geen 80 taxa op de teller was dit zeker niet de meest soortenrijke wandeling maar toch één die veel voldoening schonk!

26/04/22 – C2.25.41 : Maldegem : Reesinghebos en nabije omgeving

Het Reesinghebos bestaat voornamelijk uit loofbos en gemengd bos en zou volgens Diego, die de wandeling mee begeleidde, ook op de Ferrariskaart staan; een oud bos dus maar ook een bos dat de laatste decennia leed onder het biodiversiteitsverlies. Zo is het bestand van de behaarde bosmier gedecimeerd en rukken bramen meer en meer op tengevolge van - we hoeven het niet meer te zeggen - de toegenomen vermessing. De klimaatverandering zorgde dan weer voor toegenomen boomsterfte. Een deel van het bos en de dreven met aanpalende landbouwgronden zou ook ingekleurd zijn als woonuitbreidingsgebied. De toekomst van het bos ziet er dus niet echt rooskleurig uit.

Eén van de interessantere plantjes die mee kon profiteren van de toegenomen vermessing is de rankende helmbloem, die we her en der aantreffen.

Maar we begonnen onze excursie langs en nabij de Brugse Steenweg, waar we toch wel het gros van de 140 geïnventariseerde soorten vonden, waaronder uiteraard ook enkele ontsnapte tuinplanten. De bijzonderste was een mooi exemplaar sneeuw witte veldbies (*Luzula nivea*), ontsnapt of verwilderd in een bosje, gelegen achter het gebouw van Dermatologie Maldegem.

In de wegberm viel ons een grote populatie zandzegge op. Deze soort komt wel meer voor in de regio, de grond is hier dan ook erg zandig.

Sneeuw witte veldbies

Zandzegge

Geen echt noemenswaardige planten overigens in de directe omgeving, al viel de dominantie van bonte gele dovenetel in een verwaarloosde tuin met veel schaduw wel op.

Langs de dreef onder de bomen nog meer maar eerder banale soorten, leuk was wel de populatie kraailook en aan de akkerrand overleefden ook nog wat akkerviooltjes. In een nog wat vochtig weiland groeiden behaarde boterbloem en geknikte vossenstaart maar verder viel hier niets te beleven.

Even verderop werden enkele uit de kluiten gewassen maar nog niet bloeiende ooievaarsbekken - onder enig voorbehoud - herkend als bermooievaarsbek, naast zachte, kleine en slipbladige ooievaarsbek die hier ook voorkomen.

Een diepe maar bijna droogstaande sloot herbergde een populatie overmaatse witte waterkers en een niet nader op naam gebrachte sterrenkroossoort (vermoedelijk haaksterrenkroos).

In een stukje open schraal terrein midden in het bos troffen we schapenzuring en vogelpootje aan maar naar hazenpootje (ooit gemeld) werd tevergeefs gezocht.

Van de bermen van de dreven kunnen we ook nog vermelden: hemelsleutel - wild lijkend, koningskaars en groot kaasjeskruid.

We kunnen besluiten dat we een interessante excursie hadden met enerzijds veel soorten maar anderzijds weinig bijzondere planten. Het voor het publiek toegankelijke en niet onaardig bosje aan de overzijde van de Brugse Steenweg werd 's anderendaags nog eens kort bezocht maar leverde niets nieuws meer op.

10/05/22 – C2.35.34 : Maldegem (Kleit) : bos in de Grootburkelkalseide

Tussen Maldegem en Oedelem bevindt zich een aantal bossen met een voor de omgeving vrij bijzondere soortensamenstelling. Het bos dat wij bezochten in de Grootburkelkalseide is uniek omwille van het voorkomen van enkele plantensoorten die we normaal gezien zouden verwachten in en ten zuiden van de Vlaamse heuvelstreek. Dat heeft volgens ons te maken met een ondiepe kleilaag die zich plaatselijk onder de zandige bodem bevindt, waardoor de waterafvoer in natte perioden bemoeilijkt wordt. Het (loof)bos dat we bezochten en dat door Natuurpunt beheerd wordt bevindt zich in een depressie met beekje waardoor het wellicht nooit als landbouwgrond gebruikt werd. Dat verklaart dan meteen ook mee het voorkomen van typische soorten van oude bossen zoals bosanemoon, slanke sleutelbloem, gele dovenetel (de wilde vorm) en in het bijzonder gulden boterbloem. Zeker gele dovenetel en gulden boterbloem zijn zeer zeldzaam in de streek.

Gulden boterbloem

Een andere voor de regio (althans het Meetjesland) zeldzame verschijning hier is heggenwikke, elders in Vlaanderen evenwel doorgaans een algemene soort.

Dat deze unieke soorten het hier ferm lastig aan het krijgen zijn is duidelijk te merken aan het oprukken van stikstofminnende planten zoals brandnetel en braam waardoor onze 'speciallekes' terug gedrongen zijn tot een smalle strook langs het bospad. Naar dotterbloem, die ook van hier gemeld is, werd tevergeefs gezocht.

Andere meer courante bosplanten hier zijn grote muur, drienerfmuur, pinksterbloem, kattenstaart, bergbasterdwederik, bosandoorn, kruipend zenegroen, echte valeriaan, kale jonker en ijle zegge. Het aandeel aan varens is klein maar we konden toch brede stekelvaren, mannetjesvaren en een enkele wijfjesvaren optekenen. Aan de akkerrand profiteert adelaarsvaren dan weer van het drogere, zandige terrein.

In een aanpalend laaggelegen weiland met een uitdrogende poel en bijna volledig verlandende gracht groeit geknikte vossenstaart, penningkruid en wat moerasmuur en klein bronkruid. Hogerop langs een zandige veldweg treft men dan weer grasmuur, kantig hertshooi, brem en een enkele gaspeldoorn aan. Even verder, terug richting bos, in de schaduw van wat bomen gedijt een populatie rankende helmbloem. Om deze boeiende excursie af te sluiten bekeken we nog even de schraal-zandige wegberm aan de overkant van de weg waar we nog reukgras, schapenzuring, avondkoekoeksbloem, hemelsleutel (ook in het bos op één plaats nog te vinden) en valse salie wisten te ontdekken.

De erg laag gelegen sloot huisvest daarnaast nog harig wilgenroosje, liesgras, gele lis en grote egelskop. Dit was een excursie met veel variatie op een relatief kleine oppervlakte, in een nog relatief ongeschonden omgeving. We waren dus tevreden met de 140 soorten die we in totaal vonden

24/05/22 – B3.51.14/32 : Watervliet : Vrije Dijk (Barbarapolder): grasland in beheer

Het bezochte grasland in de Barbarapolder in Watervliet maakt deel uit van een oude doorbraakkreek. Dit verklaart waarom een deel van het grasland lager gelegen en natter is.

Vorig jaar is het grasland aangekocht door Natuurpunt. Ervoor kende het een geschiedenis van regulier landbouwgebruik en dit vertaalt zich ook in de soortensamenstelling. De hoge bemestingsdosissen hebben een soortenarm grasland gecreëerd met Engels raaigras, ruw beemdgras, kweek, kropaar en gestreepte witbol als aspectbepalende soorten. De laatste jaren kende het grasland geen beheer waardoor soorten als akkerdistel en ridderzuring aardig zijn doorgeschooten. Sinds 2022 wordt een verschrallend graslandbeheer toegepast wat gunstig zal zijn voor de soortendiversiteit.

In de rand van het grasland ligt een oude poel of kreek waarvan 2/3 is opgevuld met grond- en oogstresten. In het origineel deel staat aan de rand van het open water heen of zeebies en riet. De belovende sloot is trouwens ook ingenomen door heen. Van de zouttolerante soorten die hier zijn waargenomen op het einde van de vorige eeuw is niets teruggevonden.

Heen

Ten noorden van het grasland ligt de Vrije dijk waarvan een deel door koeien wordt begraasd. Kort grasland wisselen er af met ruigere delen en verspreid staan eenstijlige meidoorns en verschillende rozen, o.a. hondsroos, egelantier en viltroos.

Onder andere enkele typische soorten van schrale, begraasde dijkgraslanden zijn aangetroffen: knolboterbloem, goudhaver, veldbeemdgras, kamgras, madeliefje, gewone veldbies, liggende klaver, St.-Janskruid, muizenoor, viltig kruiskruid, klein streepzaad en grote kaardenbol. Jammer dat veel soorten behandeld waren met dicotylenwerende herbiciden.

In de sloot die de grens vormt tussen België en Nederland, is nog waterkers aangetroffen, niet bloeiend en zonder vruchten, waardoor de soort (witte of slanke) niet bepaald kon worden. Ook stomphoekig sterrenkroos en middelste waterranonkel werden uit de sloot gevist.

In totaal zijn 119 plantensoorten aangetroffen.

31/05/22 – C2.17.22 : Sint-Jan-in-Eremo : beheerd grasland nabij de Boerenkreek

Een mooi biotoop en mooi weer op deze dag, waarbij een perceel grasland (hooiland) op het programma stond dat al twintig jaar beheerd wordt door Natuurpunt. Dit grasland was ooit een akker en is een fijn voorbeeld van hoe gericht beheer kan leiden tot enkele vrij spectaculaire resultaten. In het bijzonder gaat het hier over klavervreter, normaal gezien een zeldzaamheid in de streek maar hier vertegenwoordigd met een populatie van wellicht enkele honderden exemplaren, parasiterend op rode klaver. De tweede aandachtsoort is de bijenorchis, waarvan er een stuk of zeven geteld werden. Het is niet te verwonderen dat deze kleinoden het best gedijen in de schraalste zone, het verst weg van de aanpalende akker, die vrijwel biologisch dood lijkt, op de mais en kwijnende akkerwinde na. Als de wind bij het sproeien met herbiciden even verkeerd zit kan het gedaan zijn met onze bijzondere plantjes.

Overigens geen bijzonderheden hier en dan nog in zeer kleine aantallen: heelblaadjes, gele morgenster, 's avonds altijd met gesloten bloeiwijzen maar toch vrijwel zeker subsp. minor, veldlathyrus, slipbladige ooievaarsbek, grote wederik en gewoon timoteegras.

Het was aanvankelijk zoeken naar 'onkruiden' op de maisakkers maar uiteindelijk vonden we in een enigszins verloren hoekje naast de kreek - met heen en watermunt - toch wat we hoopten te vinden: rood guichelheil, moeraskers, akkermelkdistel (ja, ook al schaars wordend), akkermunt, grove maar ook fijne varkenskers, gewone duivenkervel, grote ereprijs, korrelganzenvoet, uiteraard naast een reeks banalere soorten.

Op de terugweg verraadde een grasland de inzaai van luzerne, donker kaasjeskruid, margriet, bastaardklaver en vermoedelijk ook gewone rolklaver, die ons wat te veel uit de kluiten gewassen leek. In een gemaaid stukje kreekoever gedijde zilte rus (onder voorbehoud) en we konden de wandeling afsluiten met witte krodde en kroontjeskruid op een veldwegje.

Iedereen tevreden, en met 120 soorten waaronder twee spectaculaire aandachtsoorten kon deze wandeling een succes genoemd worden.

Bijenorchis

Klavervreter

07/06/22 – C3.43.31 : Doornzele (Evergem) : Natuurbuffergebied in de kanaalzone

Om de dorpskern van Doornzele af te schermen van de industrieterreinen in het Kluizendok is een groenbuffer aangelegd met meerdere waterpartijen en aanplant van houtwallen. Tevens zijn er enkele wandelpaden uitgestippeld in het gebied dat is aangelegd door de VLM. Van deze wandelpaden zijn er stilaan een aantal die door de weelderige plantengroei aan het dichtgroeien zijn.

Onze inventarisatie vertrok aan de kerk van Doornzele en ging via de Dries naar het koppelingsgebied. Bij de start konden we de klassieke planten die bijna op iedere wandeling opduiken zoals paardenbloem, madeliefje, straatgras en dergelijke noteren.

Eenmaal in het gebied aangekomen kregen we een iets meer interessante vegetatie te zien, vooral op de iets vochtiger gedeeltes. Langsheen de sloten troffen we veel exemplaren van poelruit aan. Langsheen de wandelpaden was een mooie populatie vierzadige wikke aanwezig, een plant die we voornamelijk kennen uit de Polders. De verrassing was wel het aantreffen van een aantal exemplaren rietorchis, een soort die daar nu blijkbaar aan het uitbreiden is. In een zeer moerassig stukje vonden we enkele exemplaren groot moerasscherm, waar aanvankelijk wat twijfel over bestond of we de plant juist op naam gebracht hadden. Daarom werden de flora's bovengehaald en via de sleutel gedetermineerd en ons vermoeden bevestigd.

Tot slot verkenden we ook nog een eerder droog, zandig stukje terrein met een typische vegetatie van schapenzuring en klein vogelpootje.

In totaal kwamen we toch tot 176 taxa op onze lijst.

Rietorchis

Poelruit

14/06/22 – C2.54.12 : Ursel : Sint-Joris (Beernem) : bermen van de Maria-Aaltersteenweg (zgn. Kasteelhoek)

Deze excursie had als doel om een populatie dicht havikskruid (*Hieracium* sectie *Vulgata*) eens van naderbij te bekijken. Dicht havikskruid is een zeldzame verschijning in de regio en groeit over een afstand van een honderd meter in een matig schrale, schaduwrijke berm. Deze wegberm grenst aan het nabijgelegen kasteeldomein maar is gescheiden door een gracht van enkele meter breed. Opvallend genoeg hebben wij de soort niet kunnen spotten aan de overkant van de weg waar de wegberm - beplant met eiken - plaatselijk vrij schraal is, in tegenstelling tot schermhavikskruid en muizenoor, die aan de beide kanten van de weg goed gedijen.

Andere opvallende en typische soorten die we aantreffen nabij en tussen de populatie dicht havikskruid zijn valse salie, hengel (slechts enkele exemplaren), echte guldenroede, fijn schapengras en pilzegge. Verder vielen ook de grote aantallen bleeksporig bosviooltje op, hier en daar aangevuld met gewone brunel, gewone salomonszegel en een enkele populatie kruipganzerik. De schaduwrijke oever van de gracht is begroeid met ijle zegge en varens, waarvan wijfjesvaren veruit de talrijkste is. Een ontsnapte tuinplant die zich in deze omgeving ook thuisvoelt is pontische rododendron

De schralere bermen aan de overkant van de Maria-Aaltersteenweg zijn begroeid met o.a. pijpenstrootje, tandjesgras, schaduwgras, brem en gaspeldoorn; hier groeit ook een populatie mannetjesereprijs en enkele exemplaren struikheide. In een diepe maar droogstaande brede sloot die grenst aan een boerderij domineert mannagras maar ook dubbelloof werd hier aangetroffen op de slootwand, alsook enkele ontsnapte vingerhoedskruiden.

De aanloop van deze wandeling liep door hok C2.54.14. Hiervan onthouden we op een opgevoerde hoop landbouwgrond vooral middelste duivenkervel.

Beide hokken waren samen goed voor bijna 180 taxa, mede dankzij het grote aantal deelnemers en het mooie weer.

Middelste duivenkervel

Dicht havikskruid

21/06/22 – C2.54.22 : Aalter - Knesselare : Kanaalreservaat (Kanaal Gent - Brugge)

De flora van het kanaalreservaat tussen Knesselare en Maria-Aalter beantwoordt overwegend aan die van een schrale en kalkarme bodem, getuige de aanwezigheid van brem en gaspeldoorn maar dit is zeker niet overal het geval; één van de eerste grassen die namelijk opvallen op het talud bij het betreden is goudhaver. Andere soorten die al gauw de aandacht trekken zijn grasmuur, akkerhoornbloem, gewone agrimonie, gewone ereprijs en kraailook. De oevers van het kanaal zijn begroeid met o.a. grote en gewone engelwortel, gele en witte waterkers, moerasspirea, echte valeriaan, geoord helmkruid, moerasandoorn, watermunt, ijzerhard, koninginnekruid en heelblaadjes, zeegroene en zomprus, ijle en pluimzegge. Ook wilgen ontbreken niet, een opvallend exemplaar werd geïdentificeerd als Turkse kraakwilg (*Salix euxina*), beter bekend als de kraakwilg (*S. fragilis*) uit minder recente flora's.

De steile oever leverde gaandeweg nog enkele interessante vondsten op: bleeksporig bosviooltje, valse salie, en schermhavikskruid. Langs het jaagpad staat ook wat koningskaars.

Op de terugweg trok rode schijnspurrie de aandacht op een banaal stukje grond met tredplanten. In totaal werden meer dan 150 soorten opgetekend.

Het kanaalreservaat werd al eens eerder bezocht in 2010. Een vlugge vergelijking leert ons dat het terrein op die tijd wat meer verruigd is. Enkele bijzondere kanaalsoorten werden niet meer terug gevonden: knolboterbloem, grote tijm, bevertjes en zeegroene zegge maar misschien groeien ze nog een eindje verderop op een plekje waar wat meer kalk in de bodem zit. Ook stijf barbarakruid (oeverplant) werd niet waargenomen, evenals onderaardse klaver maar bij deze laatste speelt mogelijk ook mee dat die eind juni nog moeilijk te detecteren valt.

Pluimzegge

Akkerhoornbloem

05/07/22 – C3.11.14 : Watervliet : Landsdijk, Hellepolder (meetnet algemene planten)

Deze wandeling kaderde in het 'Meetnet algemene planten' en dus verwachtten wij een heel gewoon hok met wat berm- en dijkplanten, slootplanten en banale akker- en graslandonkruiden. Het draaide evenwel enigszins anders uit met een 'dijk' van een dijk en een totaal aantal taxa van rond de 195 en dat voor een avondwandeling in een polderhok.

Veldkruidkers

De dijk (Braamdijk) werd al eerder dit jaar bezocht door Pieter Dhaluin, die ons wees op enkele bijzondere vondsten, waaronder enkele typische maar sterk bedreigde planten voor de dijken van Noord-Oost-Vlaanderen. Op deze dijk valt trouwens de eerder caleidoscopische mengeling van calcifiele en acidofiele planten op. Dat heeft wellicht te maken met geleidelijke ontkalking. Deze bijzondere dijkplanten staan onder hoge druk door een aantal factoren: stikstofdepositie, overbegrazing door schapen, sterke beschaduwing door populieren, verkeerd maaibeheer, gebruik van herbiciden, Op deze dijk is het niet anders en het is dan ook vijf voor twaalf voor soorten zoals borstelkrans en fijne ooievaarsbek en in mindere mate voor kraailook, grote kaardenbol en duizendguldenkruid.

Groot was onze verrassing toen ons gewezen werd op het voorkomen van gestreepte klaver en zilverhaver, die we in uitgebloeide en verdorpe toestand terugvonden. Ook rapunzelklokje lijkt plaatselijk nog te gedijen. Helemaal leuk werd het bij de vondst van een kleine populatie veldkruidkers - voor onze werkgroep de allereerste vondst van deze soort maar blijkbaar werd deze volgens de gegevens van de Florabank al eerder in dit hok aangetroffen in 1996 en 1998.

Voorts bevindt zich hier ook een vrij grote populatie wegdistel, met uit de kluiten gewassen exemplaren met grijswitte beharing; tot nu toe de grootste ons bekende populatie in het Meetjesland.

Een typische grassoort voor de plaatselijke dijkflora is goudhaver, die goed stand houdt onder de populieren maar plaatselijk toch verdrongen wordt door agressievere soorten zoals duinriet.

Voorts moeten we ook paardengras als nieuwkomer vermelden; met enkele exemplaren valt het te bezien hoe de soort het hier zal doen in de toekomst.

Ten slot moeten we toch ook enkele afwezige soorten opsommen, die nog op naburige dijken te vinden zijn: gewone agrimonie, aardaker en bevertjes komen daarbij in gedachte.

16/08/22 – D2.18.22 : Lovendegem : zuidoever kanaal Gent - Brugge

Deze wandeling stond in het teken van *Fallopia ×conollyana*, die langs het kanaal zou moeten groeien. Helaas hebben we deze hybride tussen Japanse duizendknoop en Chinese bruidssluijer niet gevonden (wel veel Japanse duizendknoop). Misschien zaten we aan de verkeerde kant van het kanaal?

Wat we wel vonden waren - ondanks de droogte - een 125-tal andere soorten, meestal vrij banale soorten maar toch ook enkele die het vermelden waard zijn.

Om te beginnen twee varensoorten die we talrijk tussen de steenblokken hogerop de oever aantreffen, nl. mannetjesvaren en gewone eikvaren (met dank aan Willy voor de determinatie onder microscoop). Door de droogte had de eikvaren het erg lastig en waren er nauwelijks nog fris uitziende planten te vinden.

Wat betreft de oeverplanten troffen we de soorten aan die we konden verwachten, zonder uitschieters: grote engelwortel, echte valeriaan, harig wilgenroosje, moerasandoorn, grote wederik, gele lis, kalmoes en redelijk wat wilgen, waaronder bittere wilg.

Opvallend ook is het flink aantal sierplanten, waarvan we vrij zeker zijn dat de meesten ter plaatse verder groeien uit weggegooid tuinafval. We hebben dan ook niet alle gevonden soorten genoteerd, alleen diegene die zich lijken uit te breiden, zoals roze hemelsleutel (*Sedum spectabile*) en - uiteraard - late guldenroede. De bramen waren ook goed vertegenwoordigd, althans de goed herkenbare soorten: peterseliebraam, dauwbraam en framboos. Vrij verrassend deed ook brede wespenorchis het (nog) goed.

Peterseliebraam

Van de droge en schrale gemaaide terreinen tussen het kanaal en een woonwijk zijn akkerhoornbloem en klein timoteegras (de laatste aan de voet van enkele bomen en dus niet gemaaid) het vermelden waard. Timoteegras groeit ook in een vrij schraal grasland met jonge aanplant, dat recentelijk in beheer is door Natuurpunt. Een van de weinig nog bloeiende andere soorten hier is vlasbekje.

Op het einde van de wandeling bekeken we vanaf de wegrand nog eens een tuin waarin van alles groeide en waarvan de nieuwsgierige eigenares ons kon bevestigen dat koningskaars en grote teunisbloem er spontaan gekomen waren. Dat waren meteen de laatste soorten die we noteerden.

30/08/22 – C2.28.31 : Eeklo : Waaibos

Het Waaibos is sinds 2018 eigendom van de stad Eeklo en wordt nu beheerd door Natuurpunt. De bedoeling is om het bos - dat voor 95% uit naaldbomen (dennen) bestaat - geleidelijk om te vormen tot een gemengd bos, wat de biodiversiteit zeker ten goede zal komen. Deze excursie volgde een pad dwars door het naaldbos en keerde terug via de Waaistraat (weg naar Kaprijke naar de startplaats in het St.-Vincentiusstraatje).

Het hoeft niet te verwonderen dat we, gezien de droogte en de zandig schrale bodem, veel planten in lamentabele toestand aantreffen, wat het op naam brengen niet altijd gemakkelijk maakte. Toch werden nog iets meer dan 110 soorten vrij vlot geïdentificeerd.

Op het grazig terreintje op de startplaats (in privé-bezit maar toegankelijk) troffen we, behalve valse salie, vlasbekje, late guldenroede en duinriet, niets bijzonders aan.

In het naaldbos, gedomineerd door dennen, was het al helemaal armoe troef met half verdorde brede stekelvarens als vrijwel enige kruidachtige plant. Amerikaanse vogelkers wordt hier hard bestreden, toch steken honderden zaailingen de kop op die vooralsnog weinig last ondervinden van de droogte, op wat meeldauwaantasting na.

Rond kaasjeskruid

Op de terugweg vonden we wel enkele soorten die de aandacht trokken, waaronder 3 soorten kaasjeskruid; twee ervan - klein en rond kaasjeskruid - konden we pas met zekerheid op naam brengen nadat we enkele exemplaren met bloemen en vruchten hadden aangetroffen. De derde soort (muskuskaasjeskruid) is vrijwel zeker een relict van inzaaiing in het verleden. Bijzonder was toch ook de vondst van een jonge zaailing van moseik; vermoedelijk ligt de bron een kleine kilometer verderop in een dreef die bekend staat om zijn mooie moseiken. Ook ging onze aandacht uit naar een braakliggend stukje terrein van het oude pompstation, gedomineerd door melganzenvoet maar met toch een paar interessantere soorten zoals grijze mosterd en bolletjeskers. De vondst van enkele zwaluwtongen met smalle vleugelrand aan de vruchten, deed de twijfel toeslaan waardoor gedacht werd aan heggenduizendknoop. Langs de wegrand ontwaarden we nog enkele schaarse overlevenden van wat ooit een schrale wegberm was: klein vogelpootje en hazenpootje. In het verleden (tot ca. eind jaren '90) groeide vlakbij, aan de overkant van de weg nog klein tasjeskruid. Met de bosbeheerswerken in het vooruitzicht is er heel misschien nog een waterkansje dat deze in onze regio met uitsterven bedreigde soort terug opduikt op eventuele open zandig-schrale plekken?

Het Paddenstoelenjaar 2022

Chris Bruggeman – Lia Van Landschoot – Germain De Wispelaere

2021 was een goed paddenstoelenjaar, alhoewel Corona nog heel wat roet in het eten strooide. In 2022 was Corona wel nog aanwezig, maar beperkingen naar onze uitstappen waren er niet meer. 2022 kan niet echt een goed paddenstoelenjaar genoemd worden, het was kort, maar gelukkig nog redelijk overvloedig naar aantal paddenstoelen. En hiervoor was de droogte gedurende een groot gedeelte van het jaar verantwoordelijk. Hierover is meer te lezen in het weeroverzicht.

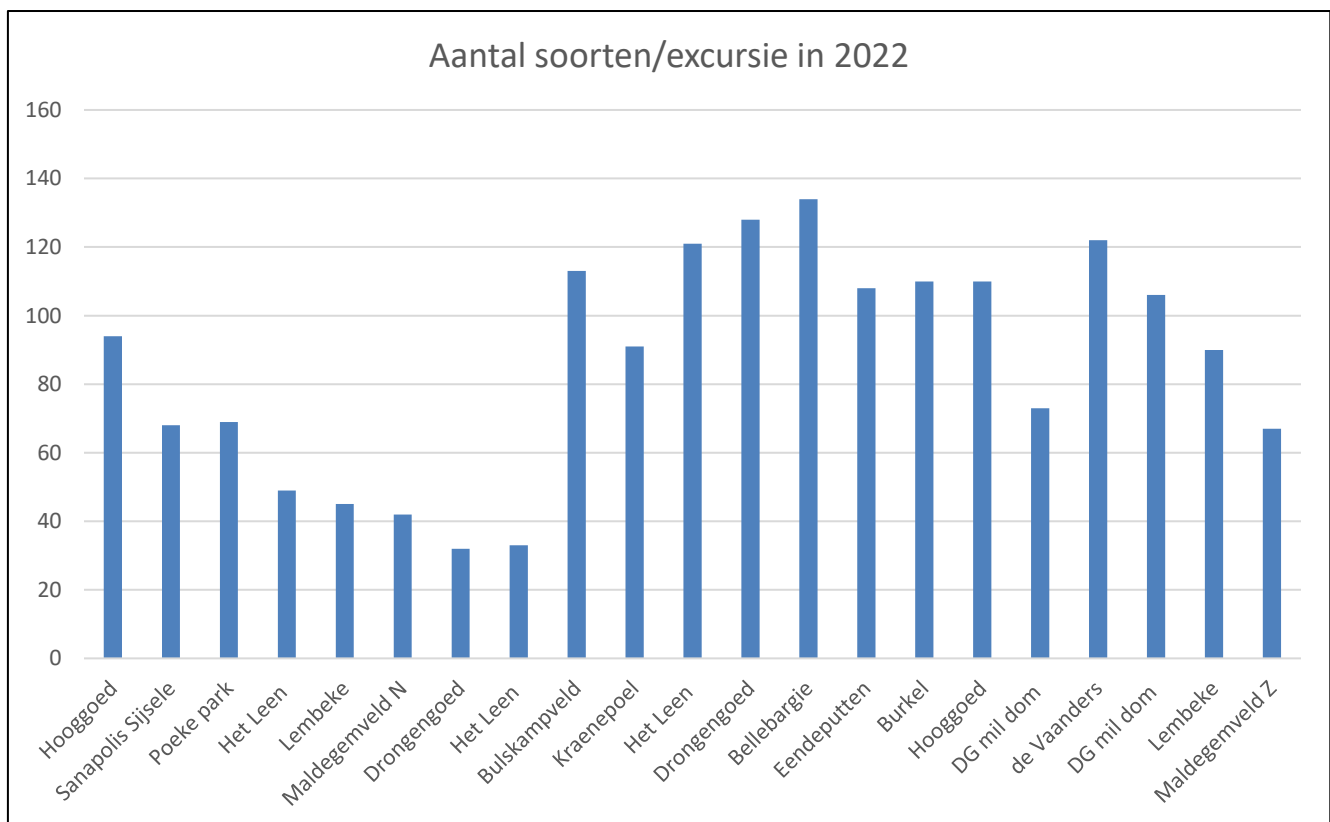
We konden slechts 21 maal op stap, terwijl dit normaal iets meer dan 30 maal is.

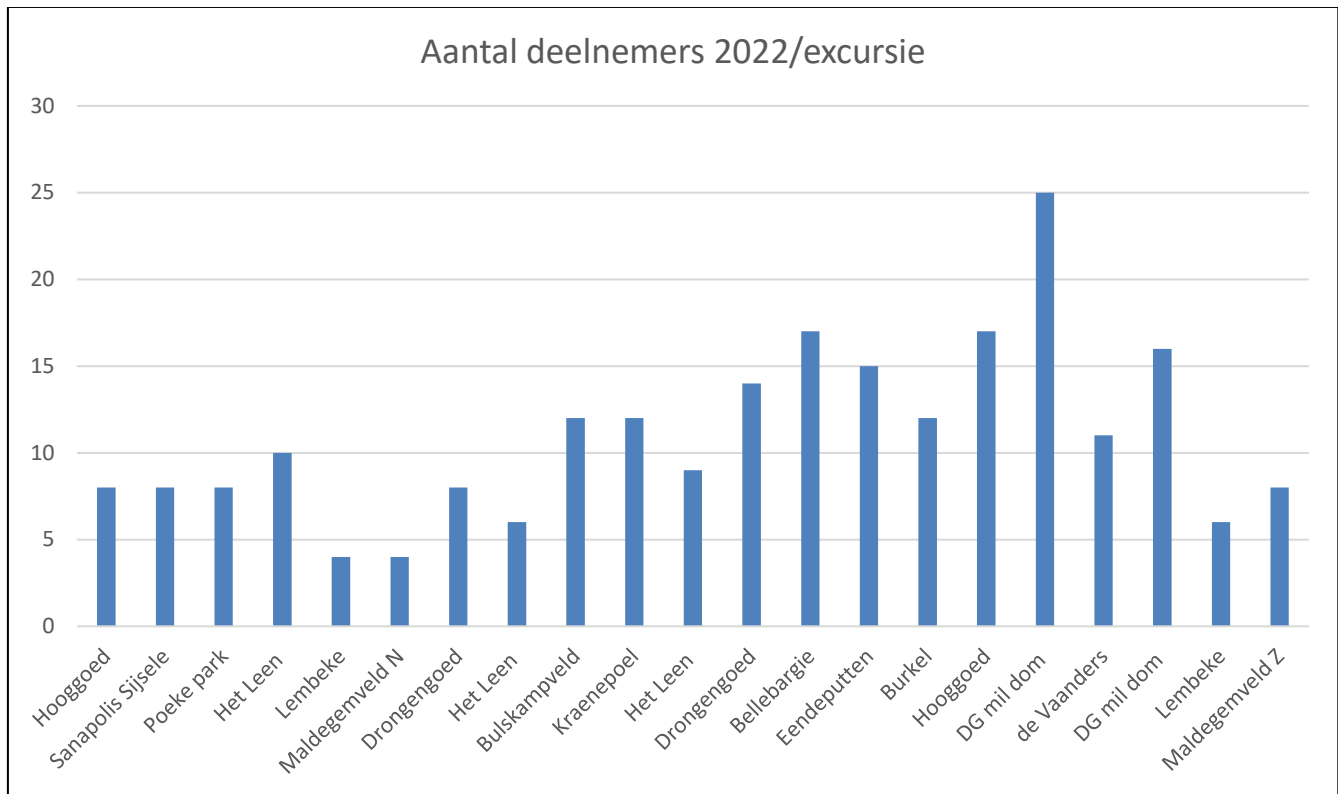
In totaal gingen 45 verschillende personen gedurende het jaar mee op excursie, met een gemiddelde van 11 personen/excursie en een maximum van 25 personen tijdens de eerste excursie op het Vliegveld in Ursel onder begeleiding van de boswachter.

1773 taxa werden genoteerd gedurende het jaar, met een gemiddelde van 86 taxa/excursie en een maximum van 134 soorten tijdens de excursie in het najaar in het Bellebargiebos, waaronder ook een nieuwe soort voor Vlaanderen. In 2021 werden 2965 taxa waargenomen.

Deze nieuwe soort, de Gespikkelde champignonparasol, haalde ook de regionale pers en was een item tijdens het regionale nieuwoverzicht op Radio 2.

In totaal werden 558 soorten waargenomen, waaronder 32 nieuwe soorten voor onze werkgroep. Alle zekere waarnemingen worden door Germain ook ingegeven in de paddenstoelendatabase Funbel. Twijfelgevallen werden niet opgenomen in onze lijsten.

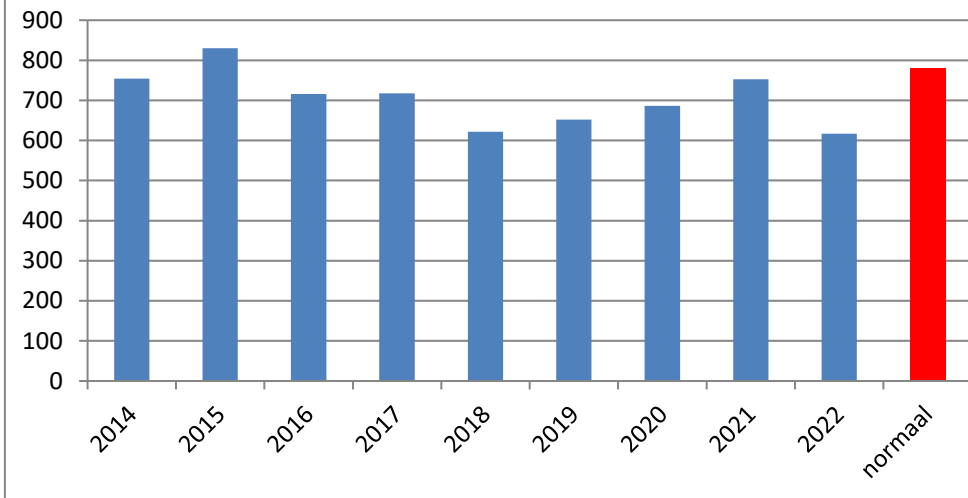

Weersoverzicht 2021

Het weersoverzicht is gebaseerd op de gegevens van het weerstation in Lembeke, dit was ook vorig jaren het geval. (zie website: <https://meteolembeke.be>). Waarvoor dank.

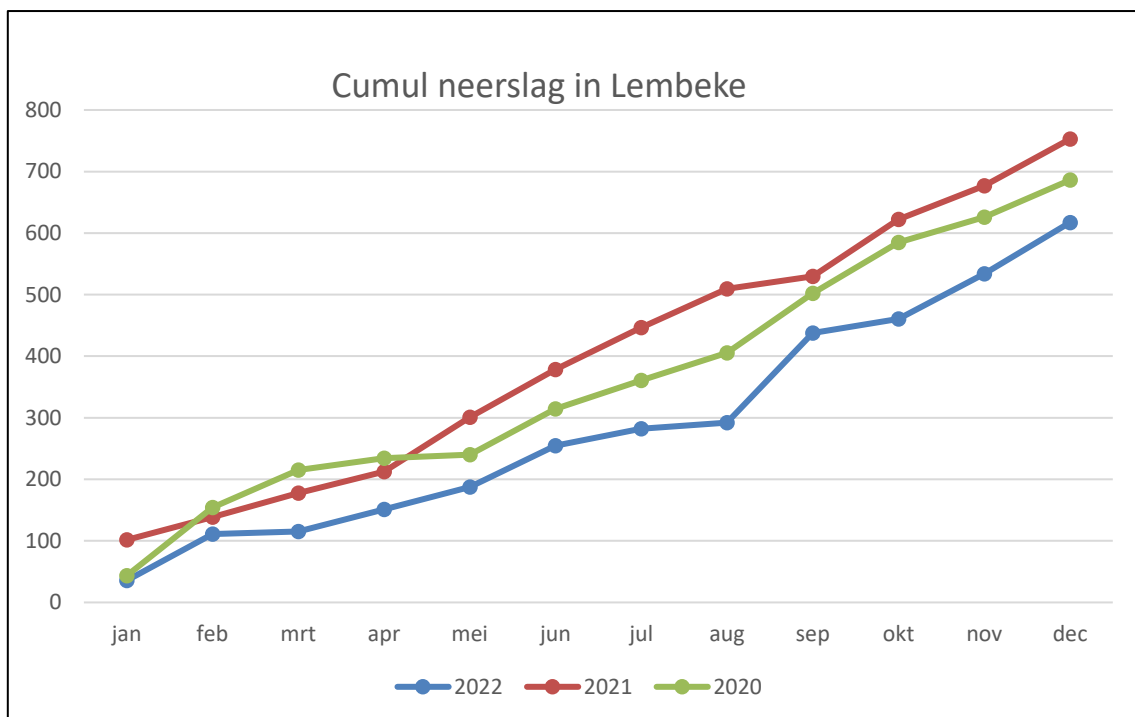
2022 kan gecatalogeerd worden als een zeer droog en warm jaar, zeker als we het op jaarbasis bekijken qua neerslag. Januari was al droog, maar gelukkig volgde een natte februarimaand, maar dan was het gedaan. In maart hadden we quasi geen regen en ook de maanden april en mei waren zeer droog. Met als gevolg dat we in het voorjaar niet op uitstap gingen. In juni hadden we een normale hoeveelheid regen, maar dit was nog onvoldoende om het tekort aan te vullen. In juni waagden we het erop en gingen eenmaal op stap en vonden slechts twee plaatjeszwammen in Het Leen. De zomermaanden juli en augustus waren terug extreem droog. Vanaf september begon het terug wat te regenen en kregen we zelfs een natte septembermaand, maar pas eind september was de bosbodem terug ietwat vochtig en konden we op zoek gaan naar paddenstoelen. In oktober kregen we terug een droge maand, maar gelukkig af en toe toch een buitje zodat de paddenstoelen bleven komen. In november en december kregen we normale hoeveelheden regen, zodat het paddenstoelenseizoen nog een goed jaareinde kende.

neerslaghoeveelheid in mm/jaar

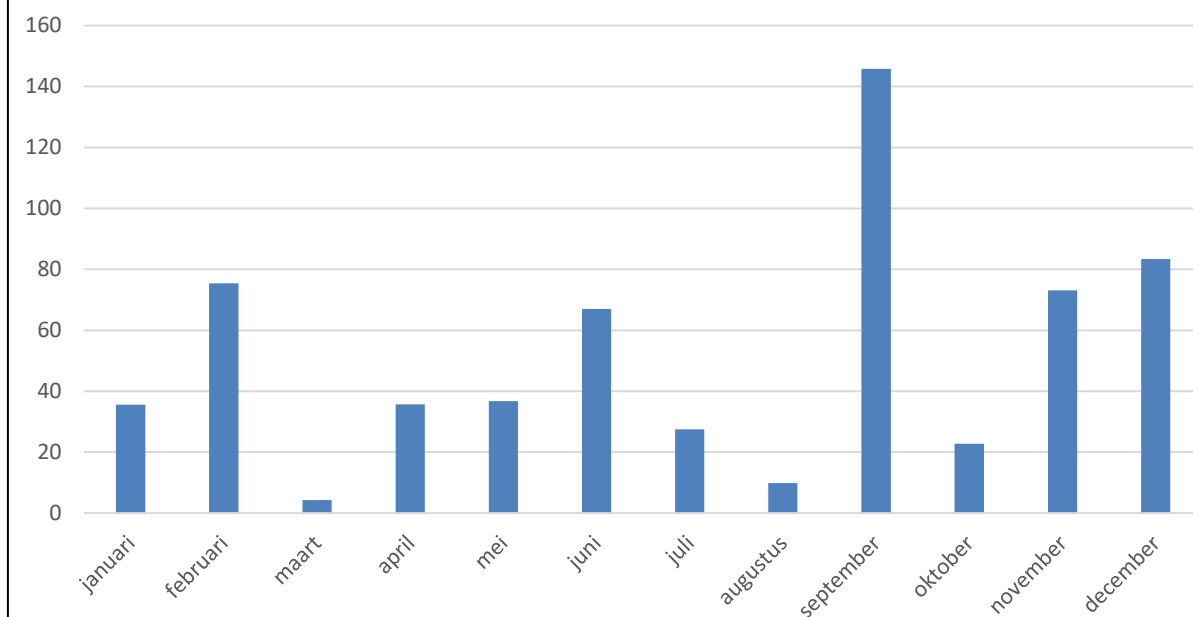

2014	758
2015	835
2016	716
2017	729
2018	622
2019	652
2020	686
2021	753
2022	617
normaal	780

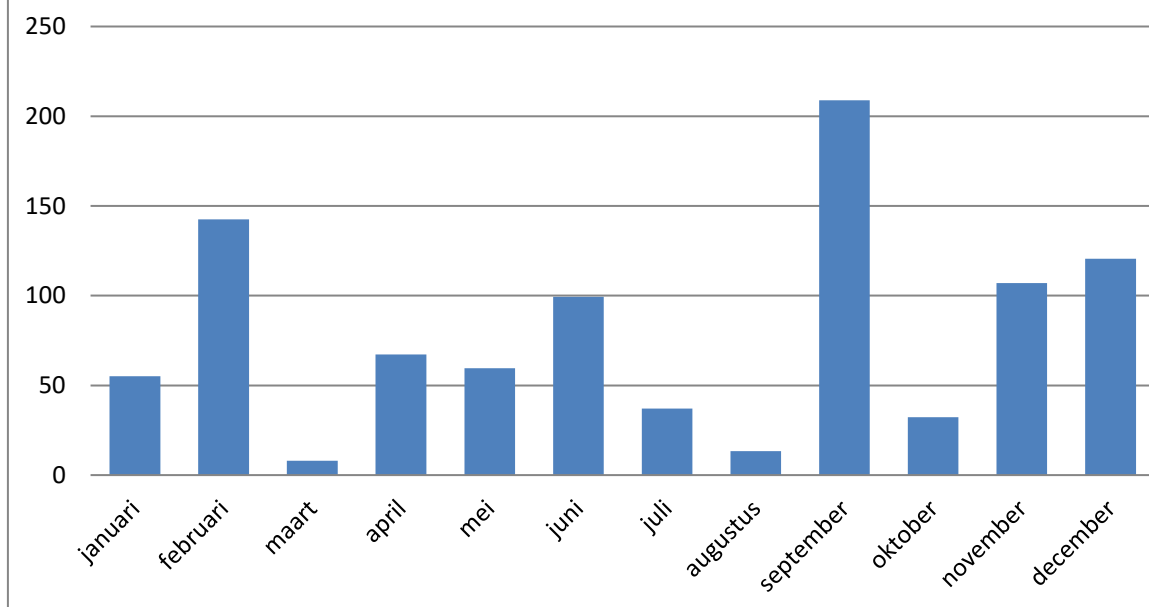
De maanden februari en september waren zeer natte maanden, terwijl de overige maanden zeer droge maanden waren, zeker de maand oktober, het paddenstoelenseizoen bij uitstek. November en december waren iets natter dan normaal.

Hoeveelheid neerslag 2022 in mm

% regenval 2022 tov normale waarde

Zoals vorige jaren al aangehaald zeggen de maandtotalen ook niet alles. Ook het aantal dagen regen is belangrijk, evenals de spreiding. In Ukkel telt men normaal 189 regendagen. In 2018 werd het diepterecord verbroken, met slechts 142 dagen, het vorige stond op 157 dagen in 2003. In 2020 telden we 169 regendagen met 732 mm regen. Het maximumrecord bedraagt 248 dagen en werd gevestigd in

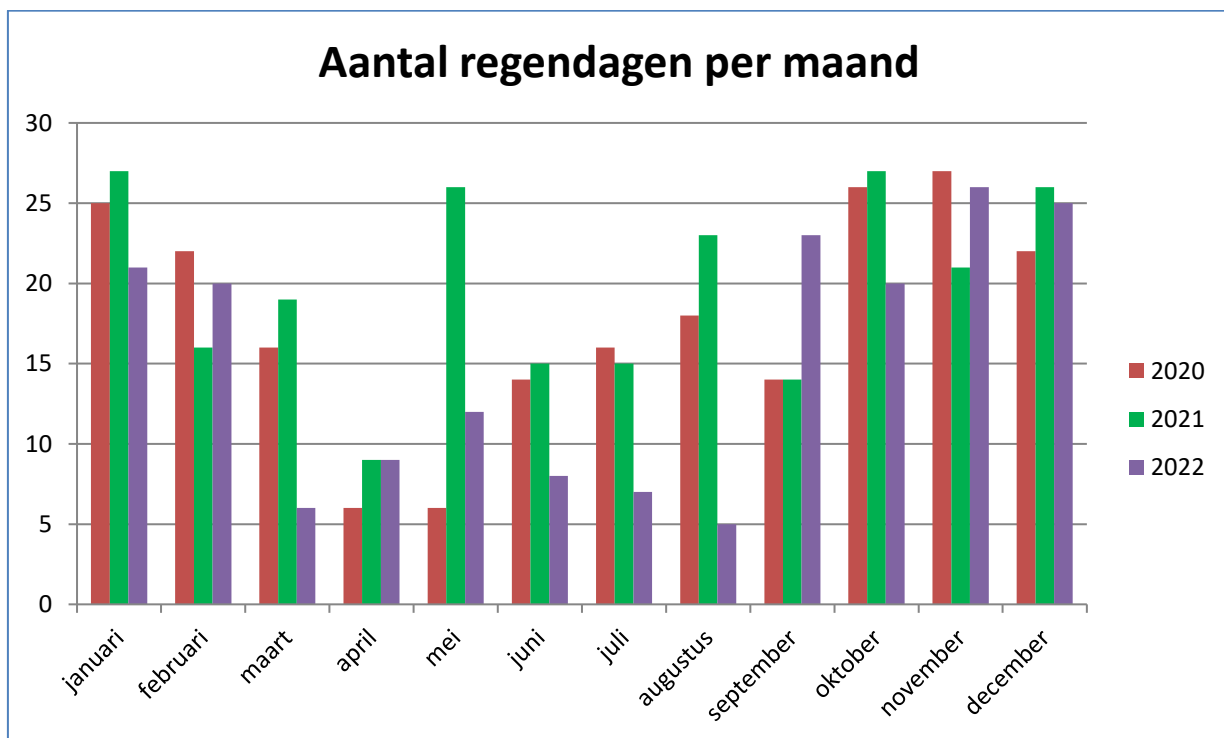
1981. Een neerslagdag wordt gedefinieerd als een dag waarop er minstens 0,1 mm neerslag valt. 2021 telde 192 regendagen in Ukkel, met in totaal 1039 mm regen (normaal: 837 mm).

In 2022 hadden we in Ukkel 148 neerslagdagen met 701 mm regen.

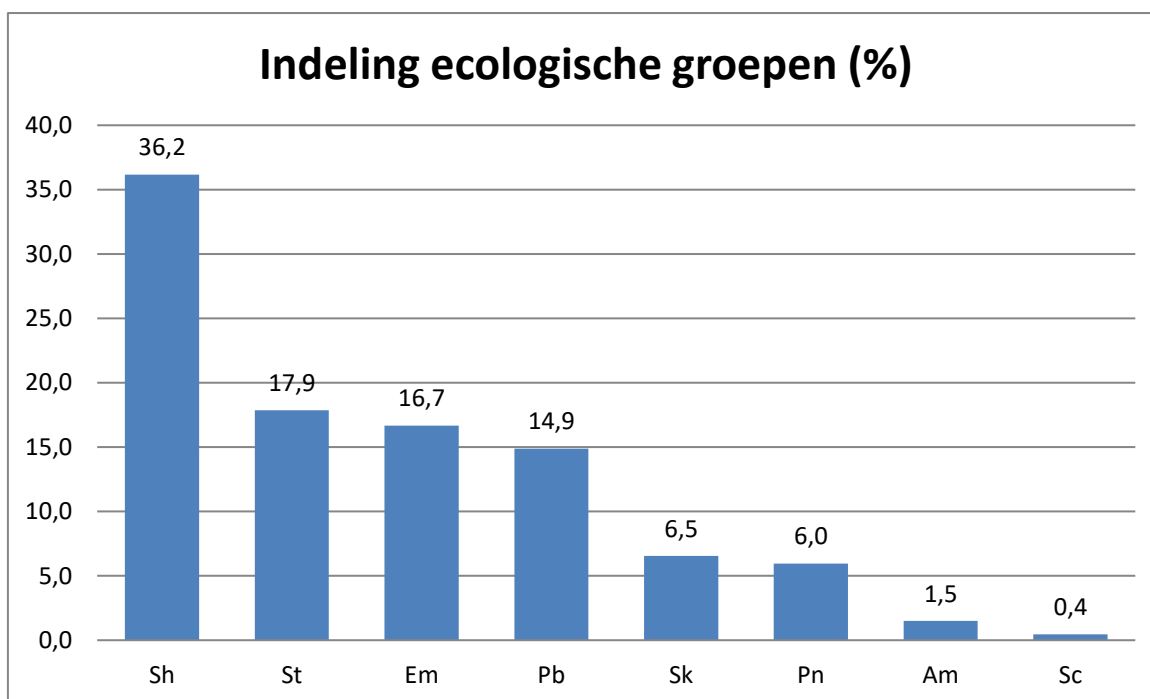
In Lembeke telden we 182 neerslagdagen, waarbij er 113 dagen waren waarbij meer dan 1 mm regen viel.

Vanaf eind september tot eind oktober hadden we praktisch alle dagen wat regen, zij het soms in kleinere hoeveelheden. Maar dit was voldoende om onze paddenstoelen volop tot ontwikkeling te laten komen, zodat we toch nog een mooi seizoen hadden, met vele soorten.

Het aantal regendagen per maand is weergegeven in onderstaande grafiek. Alle gegevens zijn afkomstig van Lembeke.

Analyse van de waarnemingen

Meest voorkomend zijn saprophyten op hout (Sh), gevolgd door saprophyten op strooisel (St).

Bijna 17% van al onze waargenomen soorten zijn mycorrhizavormers (Em), zoals russula's, melkzwammen, amanieten, gordijnzwammen,...

Het aandeel van biotrofe parasieten, voornamelijk plantenparasieten (Pb) is dit jaar ook vrij groot, maar toch een stuk minder dan vorig jaar. Dit komt vooral door de aandacht die Hugo Ruysseveldt geeft aan deze soorten en hij dit jaar iets minder van de partij was.

Verder vinden we saprophyten op kruiden (Sk), necrotrofe parasieten (Pn) (houtzwammen die parasiteren op bomen). Tenslotte nog twee kleine groepen: Am, soorten die samen leven met mossen en Sc, saprophyten op mest.

	aantal soorten	%	%	%	%	%
Jaar	2022	2022	2021	2020	2019	2018
Sh – saprophyten op hout	230	41	36	40	42	44
St – bodembewonende saprophyten	100	18	18	21	24	17
Em - ectomycorrhizavormers	92	17	17	16	15	20
Pb – biotrofe parasieten	49	9	15	7	6	6
Sk – saprophyten op kruiden	39	7	7	7	5	8
Pn - necrotrofe parasieten	33	6	6	6	6	4
Am – associatie met mossen	7	1	1	1	1	1
Sc – mestbewonende saprophyten	5	1	0	1	1	0

Top 20 meest waargenomen soorten tijdens de excursies in het Meetjesland

We gingen 21 maal op stap in het Meetjesland. De top 20 van de meest waargenomen soorten is als volgt:

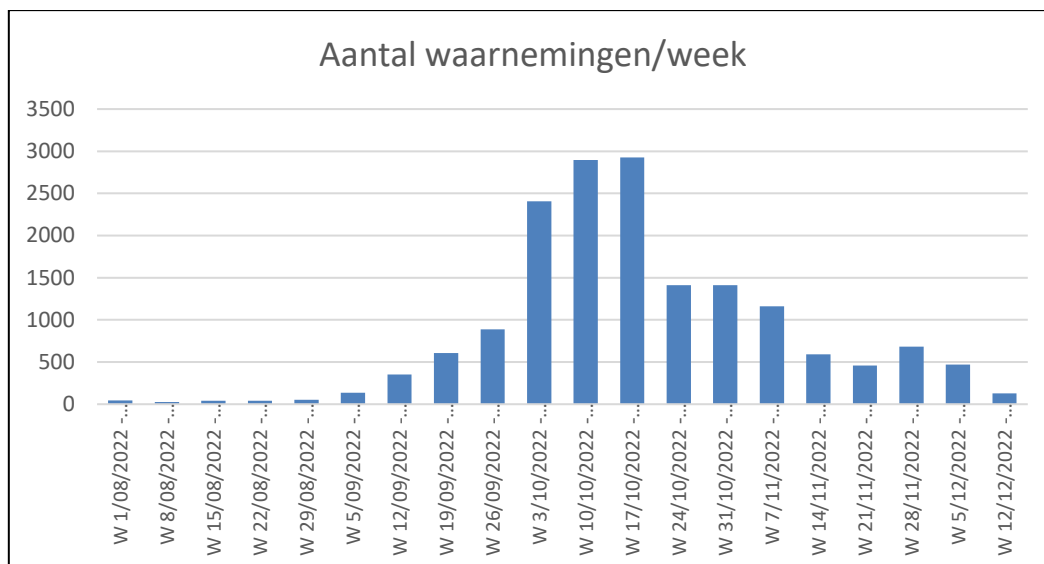
Soort	aantal maal waargenomen
Gewoon elfenbankje	21
Gele korstzwam	17
Platte tonderzwam	14
Eikenschorsschijfje	14
Echte tonderzwam	13
Gewoon donsvoetje	13
Wit oorzwammetje	13
Geweizwam	12
Waaierkorstzwam	12
Ruig elfenbankje	12
Grijze buisjeszwam	12
Melksteelmycena	12
Geel hoorntje	11
Ruwe korstkogelzwam	11
Eikentrilzwam	11
Oranje druppelzwam	11
Twijgkorstzwam	11
Gewone krulzoom	10
Roestbruine kogelzwam	10
Hoekig schorsschijfje	10

Opvallend, maar niet verwonderlijk, gaat het veelal om houtbewonende soorten, die het gehele jaar door gevonden kunnen worden.

In tegenstelling met vorig jaar prijken ook een aantal plaatjeszwammen op deze lijst. Dit komt omdat we weinig op stap zijn geweest in het voorjaar en we terug veel op stap gingen in het najaar, het klassieke paddenstoelenseizoen.

De top van het aantal paddenstoelenwaarnemingen is afhankelijk van de neerslaghoeveelheden en lag dit jaar terug iets later dan we normaal gewoon zijn, wat voornamelijk komt door de droge septembermaand.

In onderstaande grafiek het aantal waarnemingen/week ingevoerd op waarnemingen.be in het Meetjesland.

Een uitgebreid jaarverslag van het jaar 2022 is terug te vinden op onze website: [Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland | Natuurpunt](#)

Nieuwe paddenstoel voor Vlaanderen in het Bellebargiebos

Chris Bruggeman – Wim Veraghtert

Volgend Natuurbericht is verschenen naar aanleiding van onze vondst in het Bellebargiebos in Lievegem (Waarschoot). Zo kwam onze Paddenstoelenwerkgroep in het nieuws.

Op 19 oktober 2022 werd tijdens de wekelijkse excursie van de Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland een bijzondere paddenstoel ontdekt in het Bellebargiebos in Lievegem (Oost-Vlaanderen). De gespikkelde champignonparasol (*Leucoagaricus marriagei*) is zeer zeldzaam in heel Europa en is nooit eerder waargenomen in Vlaanderen.

Deze vondst werd eerst aanzien voor een andere, meer courante soort. De waarneming werd met verschillende foto's gepost op de website waarnemingen.be. Zo zag Wim Veraghtert, paddenstoelenadministrator bij waarnemingen.be, dat het wellicht om een zeer zeldzame soort ging die enkel na microscopisch onderzoek met zekerheid bevestigd kon worden. Eén van de leden van de werkgroep (Marc De Tollenaere) had gelukkig een stukje meegenomen, microscopisch onderzocht en dit fotografisch gedocumenteerd. Zo kon met zekerheid vastgesteld worden dat er een nieuwe soort voor Vlaanderen ontdekt was.

Champignonparasols lijken op parasolzwammen. Ze hebben ook witte plaatjes die niet aangehecht zijn op de steel en vaak een ringetje op de steel. Zowat de enige veelvoorkomende en goed herkenbare soort is de blanke champignonparasol. Daarnaast komen er in Vlaanderen nog 13 andere (en kleinere) soorten

champignonparasolzwammen voor. Om de soortnaam te achterhalen van een kleine champignonparasol is microscopisch onderzoek onontbeerlijk. De gespikkelde champignonparasol is zeer fragiel en grotendeels wit met een hoed die bezet is met roze tot bruine schubjes. De soort wordt meestal gevonden op losse humusrijke, kalkrijke, voedselrijke grond die bedekt is met een dunne, luchtige strooisellaag. Waarom zo'n soort dan zo zeldzaam is, is niet meteen duidelijk.

In Nederland werd deze soort voor het eerst gevonden in 1994. In 2014 werd nog een nieuwe vindplaats ontdekt. Intussen is de gespikkelde champignonparasol bekend van vijf verschillende vindplaatsen.

Oud en waardevol bos

Het Bellebargiebos in Lievegem, deelgemeente Waarschoot, is een gemengd vochtig bosgebied van 80 ha dat sinds de jaren 90 van vorige eeuw eigendom is van het Vlaams gewest. Sinds 2005 is het erkend als bosreservaat. Het is enkel deels toegankelijk langs enkele openbare bosdreven. De paddenstoel is gevonden langs de openbare hoofddreef.

Grote delen van het bos zijn Ferrarisbos. Dat zijn bossen die sinds de opmaak van de Ferrariskaart in 1770 onafgebroken bos zijn gebleven. Vandaar ook de grote waarde van dit bos.

In het volledige bos zijn er sinds 1999 al meer dan 600 soorten paddenstoelen waargenomen. Wellicht kan die lijst nog groeien. Al is de paddenstoelenflora de laatste jaren aan het minderen door verdroging en verruiging (verbraming) van het gebied. Zo is de zeer zeldzame houtboleet, die uitgestorven was in Vlaanderen en herontdekt werd in het Bellebargiebos in 2000, sinds 2011 niet meer teruggevonden. Gelukkig is die sindsdien wel nog aangetroffen in de Antwerpse Kempen.

Foto: Marc Detollenaere

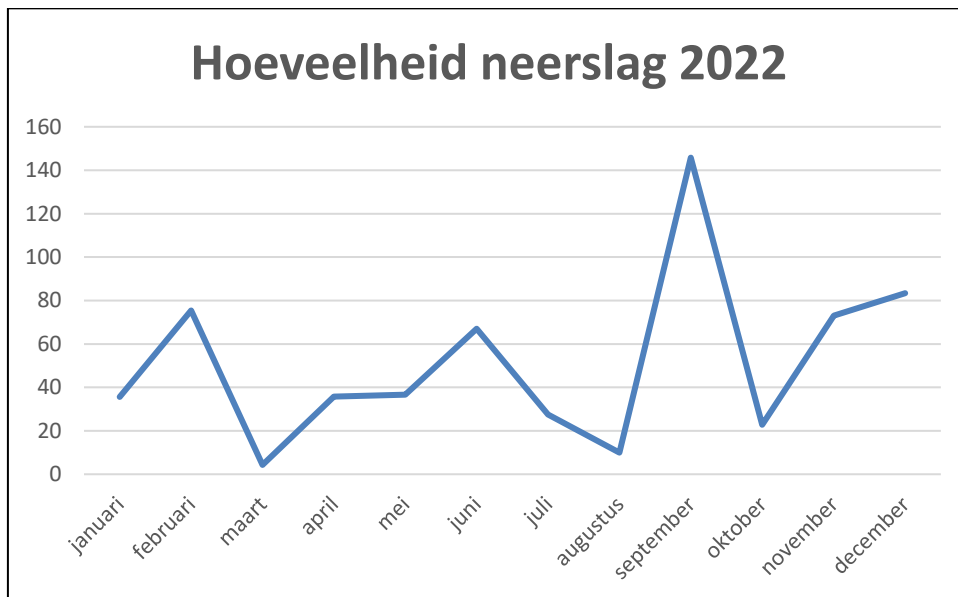
Het vlinderjaar 2022

Chris Bruggeman

Het weer in 2022 (bronnen: website Meteo België – weerstation Lembeke)

Neerslag

2022 kan gecatalogeerd worden als een zeer droog jaar, zeker als we het op jaarbasis bekijken qua neerslag. Slechts in 5 maanden viel de normale hoeveelheid regen, waarbij de maanden februari en vooral september zeer nat waren. De overige maanden waren zeer droog, waarbij vooral de maanden maart, juli, augustus en oktober extreem droog waren. Dit heeft een grote invloed gehad op onze vlinderpopulaties. In de extreemdroge zomermaanden verdorven heel wat voedselplanten van de opgroeiende rupsen, zodat de zomergeneratie van heel wat soorten zoals atalanta en dagpauwoog minimaal was. De verwachtingen voor het komende jaar 2023 zijn ook in elk geval niet optimistisch als gevolg van deze droge zomer waardoor er weinig rupsen en vlinders zullen kunnen overwinteren hebben.

Temperatuur - Zonneschijn (gebaseerd op de website Meteo België)

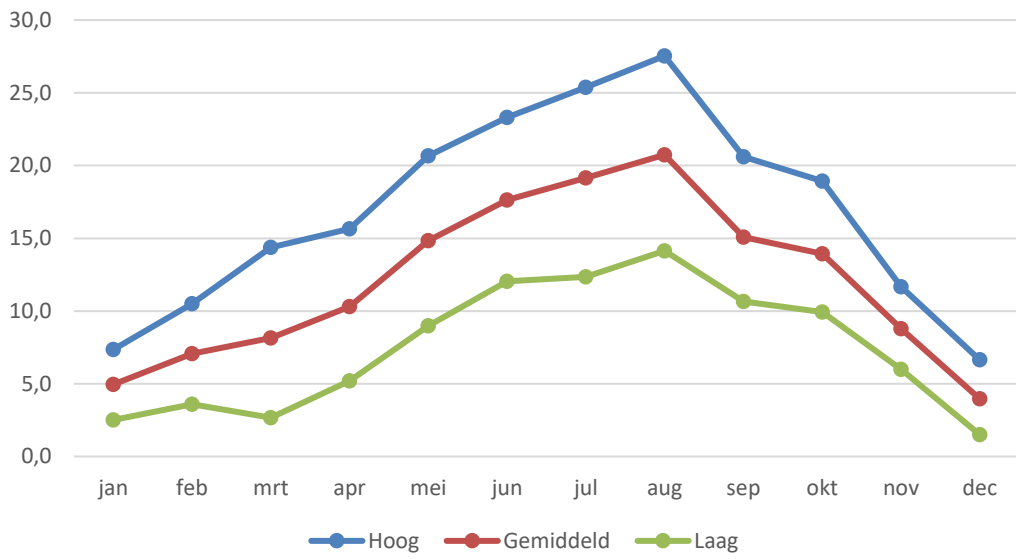
In Ukkel hadden we een warm, droog en zonnig jaar.

De gemiddelde temperatuur was 12,2°C (normaal: 11°C). We hadden slechts 701 mm neerslag (normaal: 837 mm). In het Meetjesland hadden we zelf nog minder neerslag (617 mm, normaal 780 mm).

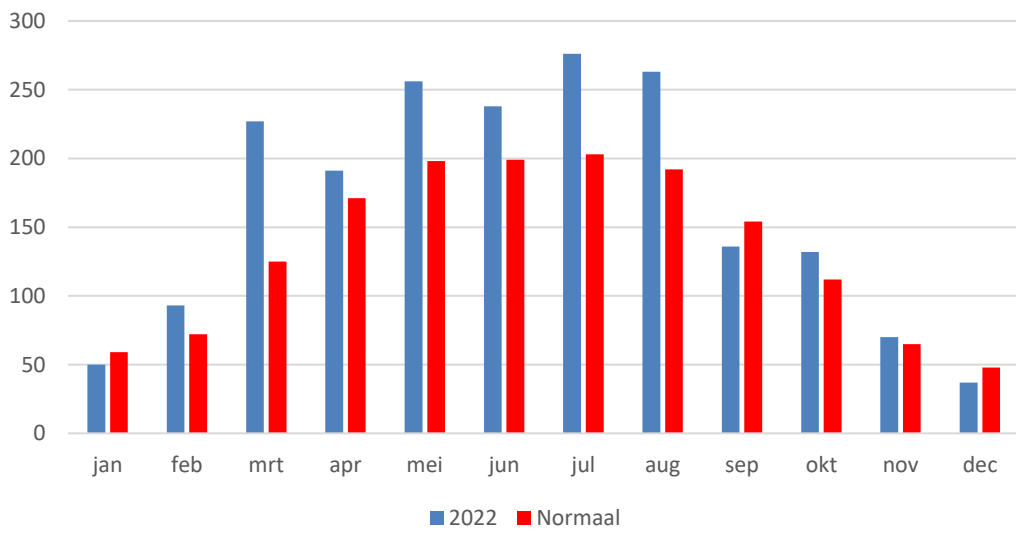
Qua zonneschijn hadden we in Ukkel 1974 uur zonneschijn (normaal: 1603 uur). Het record staat op 2020 uur, gevestigd in 2003.

Voor de lente (674 uur zon tov normaal 495 uur) en de zomer (779 uur zon tov normaal 595 uur) waren heel zonnig en droog. 108 mm neerslag in de lente (normaal: 165 mm) en slechts 110 mm neerslag in de zomer (normaal: 234 mm).

Temperaturen 2022 in Lembeke

Uren zonneshijn Ukkel 2022

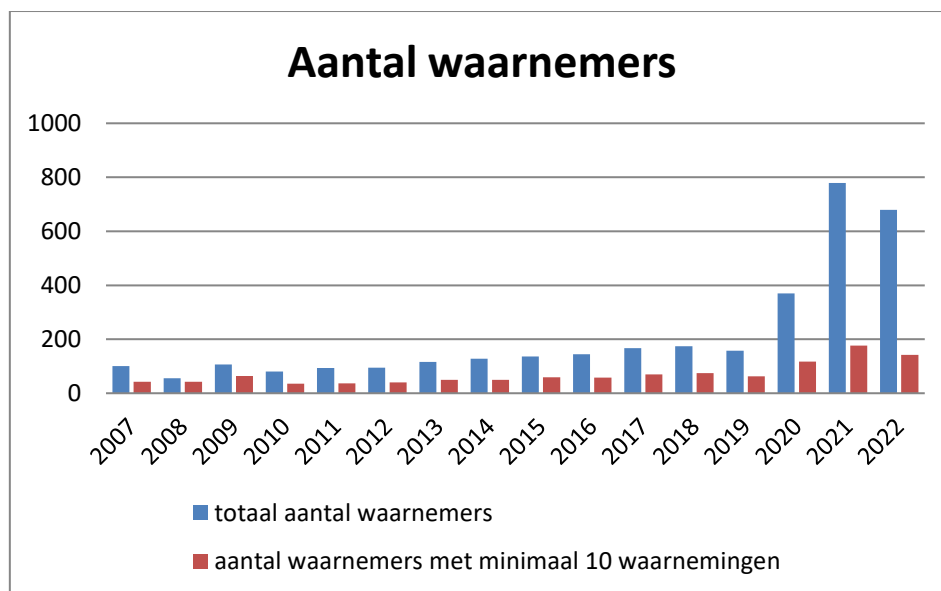

Onze vlinderwaarnemingen

Zoals ook de laatste jaren is gebeurd is dit jaarverslag volledig gebaseerd op de waarnemingen uit het Meetjesland ingegeven op de portaal-site waarnemingen.be.

Voor de jaren 2007 tot 2022 geven we in onderstaande tabel het aantal waarnemers, evenals het aantal waarnemers welke 10 of meer waarnemingen hebben ingevoerd.

	totaal aantal waarnemers	aantal waarnemers met minimaal 10 waarnemingen
2007	100	42
2008	55	42
2009	106	64
2010	80	35
2011	93	37
2012	95	40
2013	116	49
2014	128	50
2015	136	59
2016	144	58
2017	167	70
2018	174	75
2019	158	63
2020	370	117
2021	779	176
2022	679	142

Zoals je ziet in de grafiek neemt ons aantal waarnemers jaar na jaar toe en zijn er ook steeds meer waarnemers die meer waarnemingen doorgeven. De laatste jaren, sinds het Corona-jaar 2020 zijn er heel

wat meer waarnemers. Ook de invloed van Obsidentify is hier niet uit te sluiten. 12,7% van alle vlinderwaarnemingen waren afkomstig via Obsidentify (in 2021 was dit zelfs 26,5%)

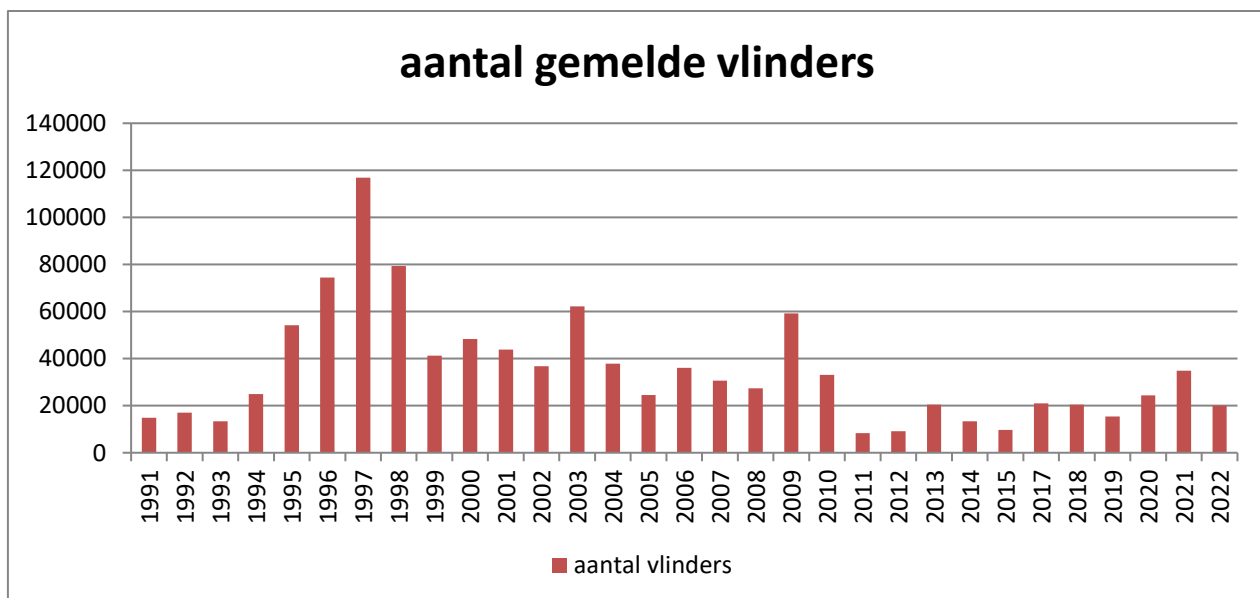
Het is zo dat de meeste waarnemingen door een beperkt aantal medewerkers wordt doorgegeven, maar niet tegenstaande dat zijn alle waarnemingen belangrijk.

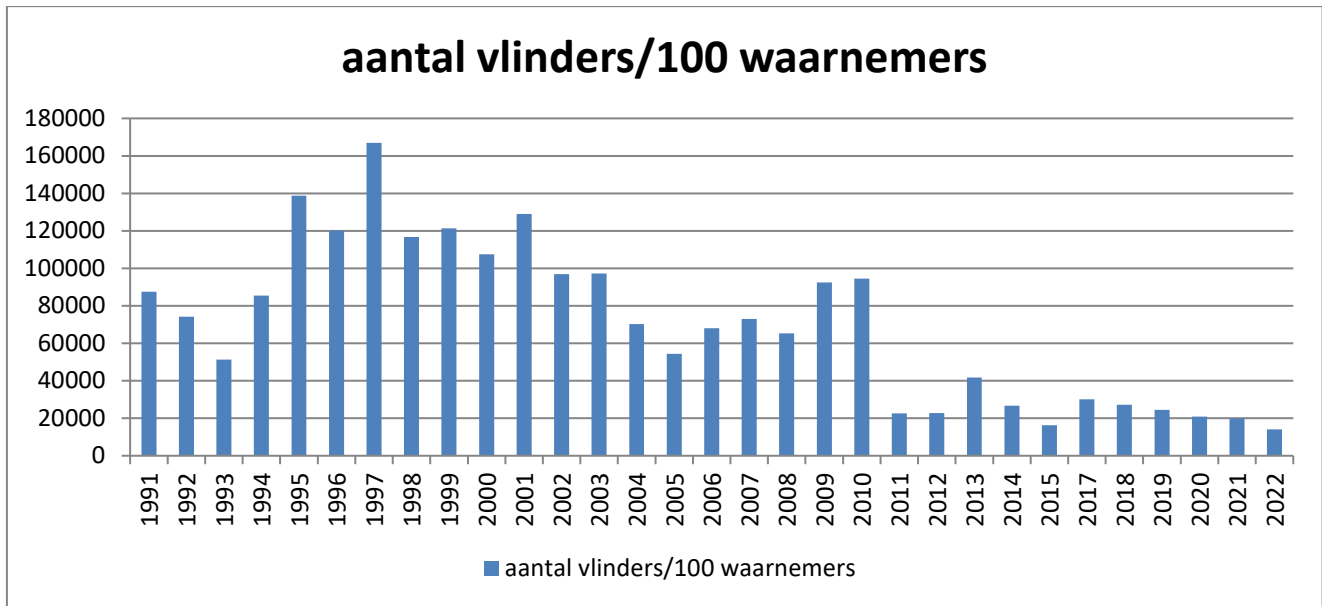
aantal doorgegeven waarnemingen	aantal waarnemers
>1000	4
100-1000	21
50-99	18
20-49	31
10-19	68
5-9	93
2-4	193
1	251

Vooraf door het ontbreken van de tweede generatie zomervlinders, zoals atalanta en dagpauwoog, die vorig jaar massaal vlogen in augustus, zijn er dit jaar minder vlinders doorgegeven dan vorig jaar.

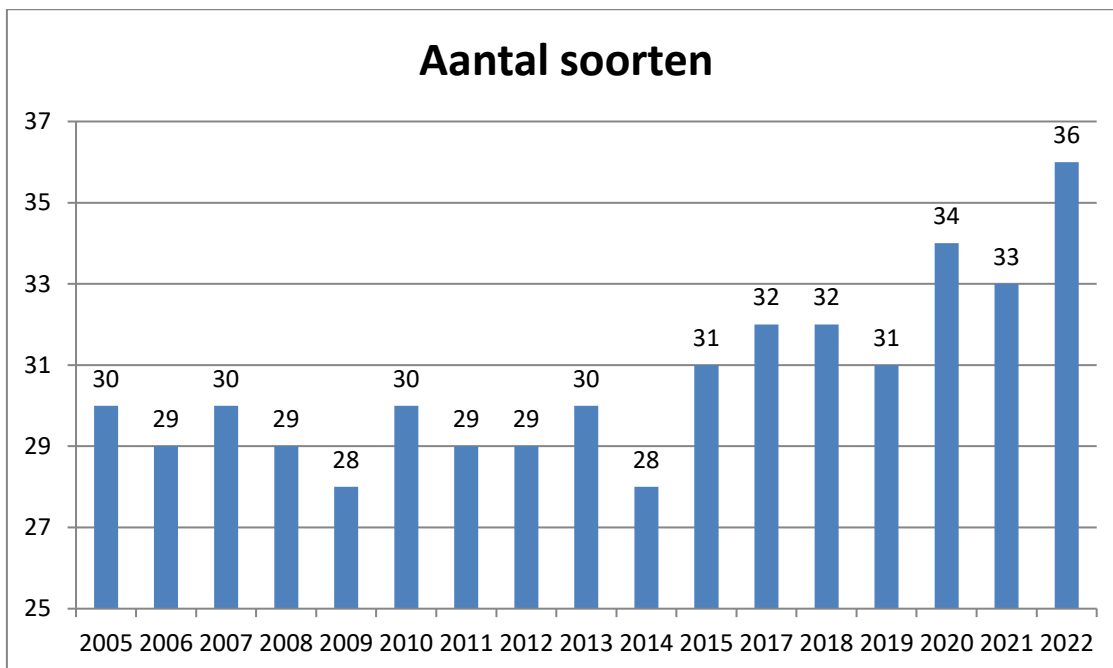
Vergelijken we dit op basis van 100 waarnemers zoals we dit reeds jaren doen, dan was 2022 terug geen goed jaar goed jaar. Een trend die zich reeds jaren doorzet en die niet te stoppen lijkt.

Ook in de natuurbeschermingsplannen in Vlaanderen zal noodgedwongen de aandacht verschuiven van bescherming van zeer kwetsbare soorten naar het creëren van betere randvoorwaarden die de algemene vlinderstand ten goede komen.

Het aantal soorten blijft de laatste jaren boven de 30 soorten, dit dank ze de toename van een aantal nieuwe soorten wegens de opgang naar het noorden door de klimaatwijziging. Dit jaar telden we zelfs een record van 36 soorten.

In onderstaande tabel de waargenomen aantallen, zoals ze effectief zijn opgegeven (dus niet gecorrigeerd naar 100 waarnemers)

Naam	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aardbeivlinder	56	21	18	27	37	63	27	55	105	57	29	59	12
Argusvlinder											1	0	0
Atalanta	3447	1155	1833	937	1773	1503	2005	2567	1393	3048	4395	11452	1737
Bont zandoogje	983	603	877	852	1049	540	782	1152	1036	859	1292	1104	1446
Boomblauwtje	621	207	95	294	235	196	508	440	519	290	1171	169	261
Bruin blauwtje	192	29	14	63	24	47	56	218	124	127	185	241	195
Bruin zandoogje	5805	1054	1179	3216	3069	1022	3652	3749	1910	3249	2398	2276	2223
Citroenvlinder	29	47	17	207	255	315	1099	1186	1018	638	1556	1432	995
Dagpauwoog	2680	509	759	2651	636	509	1835	2139	1467	431	1913	6282	3352
Distelvlinder	130	43	62	294	111	290	481	304	321	1226	54	738	455
Eikenpage	149	19	55	105	23	31	110	133	3397	107	295	111	17
Gehakelde aurelia	1005	283	296	448	378	291	294	863	480	426	762	831	796
Groentje						4		15	1			0	9
Groot dikkopje	951	318	114	240	208	178	206	359	350	257	530	599	339
Groot koolwitje	661	308	236	302	330	279	562	393	1291	443	1100	383	1057
Grote vos						1			1	1	3	15	4
Grote weerschijnvlinder								2	4	1	2	6	6
Hooibeestje	21	33	26	24	7	10	116	308	118	45	97	77	60
Icarusblauwtje	993	196	42	707	121	482	262	886	538	227	357	201	378
Iepenpage													1
Kaasjeskruiddikopje									16	12	65	40	109
Keizersmantel	10	4	0	11	2	9	23	82	205	110	371	456	353
Klein geaderd witje	1270	520	281	804	685	563	1222	887	975	771	1390	1465	897
Klein koolwitje	3546	1010	677	1012	536	1008	925	980	1746	916	2733	1999	1863
Kleine ijsvogelvlinder	138	172	177	280	182	100	263	388	511	144	440	328	165
Kleine parelmoervlinder	1	1	1	1			1			1	7	1	5
Kleine vos	93	128	277	2289	1222	311	424	262	42	15	26	67	96
Kleine vuurvlinder	1242	108	74	51	51	117	170	367	173	114	182	324	200
Koelvinkje	2084	244	465	284	582	138	659	717	438	281	376	788	380
Koninginnepage	43	56	4	16	6	6	6	15	129	91	193	197	288
Landkaartje	362	143	244	378	226	162	205	461	543	159	189	205	506
Oranje luzernevlinder	1	0	2	529	89	32	21	191	39	108	10	35	56
Oranje zandoogje	4008	804	1138	2088	1341	1320	1344	1691	1405	1096	1890	2607	1463
Oranjepipje	321	332	109	194	104	108	92	174	118	118	312	174	164
Scheefbloemwitje											3	7	4
Zwartsrietdikopje	221	43	27	138	109	19	76	43	37	27	62	111	110
Totaal aantal	33073	8390	9099	20455	13391	9654	17426	21027	20450	15395	24389	34780	20003

Als we bovenstaande tabel bekijken zien we toch een aantal opmerkelijke zaken. Het aantal atalanta's is sterk gedaald, wat vooral te wijten is aan het afsterven van de vele rupsen in de zomermaanden door de droogte. Bij de dagpauwoog verwachten we dit ook, maar dit is hier niet zo uitgesproken. De zomergeneratie had ook sterk te lijden van de droogte, maar in het voorjaar waren er daarentegen heel veel dagpauwogen te zien. Dit is ook het geval bij de citroenvlinder. Beide soorten kwamen zeer goed uit de overwintering.

Bij de meeste soorten zien we ook veelal een daling in de aantallen. Vooral voor de aardbeivlinder ziet het er bijna dramatisch uit. Vooral het biotoop waar de soort vliegt, ondanks de beheerinspanningen is drastisch aan het wijzigen, onder andere door de sterke toename van knoopkruid.

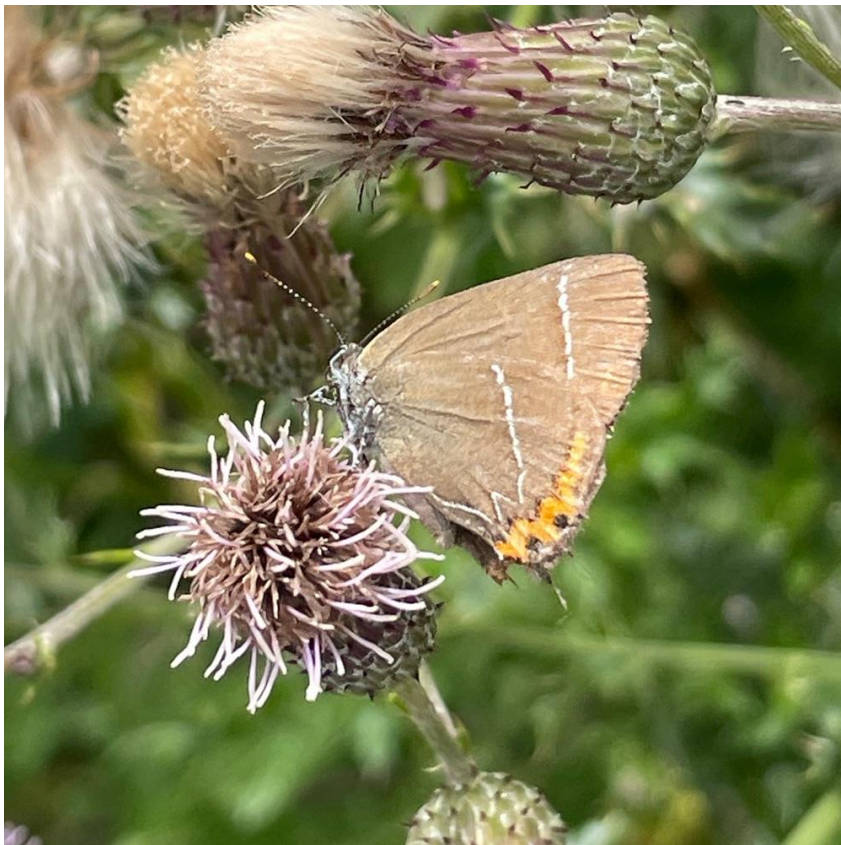
Daarentegen zijn er dit jaar terug een aantal groentjes opgedoken in het Maldegemveld, maar de populatie blijft er nog steeds zeer klein.

Landkaartje, icarusblauwtje, boomblauwtje en groot koolwitje kenden een lichte stijging.

De nieuwkomers blijven stilaan terrein winnen, zo is het scheefbloemwitje al meerdere malen gezien, alhoewel de determinatie moeilijk blijft door de verwarring met het klein koolwitje. Ook deze soort heeft zeker te lijden gehad van de droogte. In mijn eigen tuin heb ik ei-afzetting gehad op scheefbloem, maar geen enkel eitje heeft wegens de droogte geleid tot het ontstaan van rupsen.

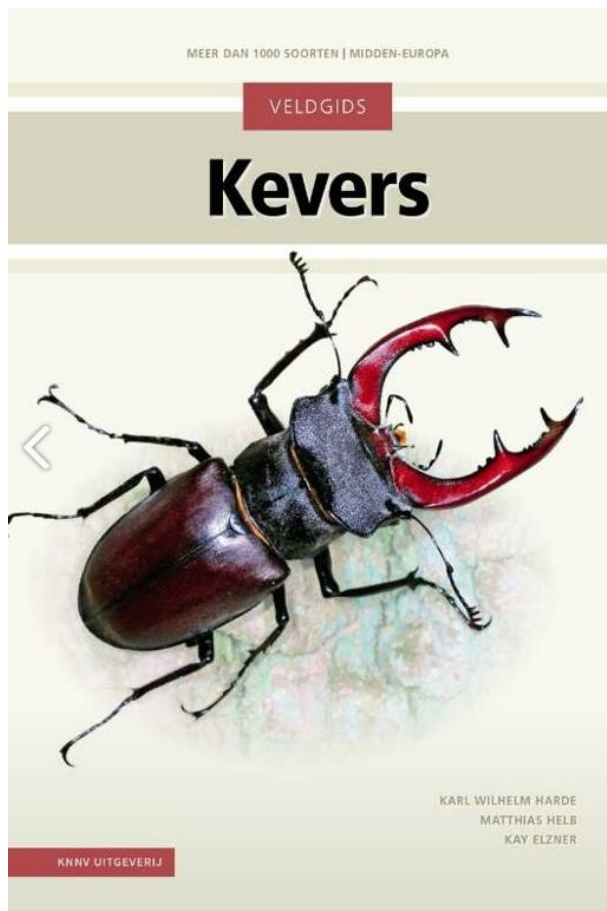
Het kaasjeskruidkoppje neemt nog sterk in aantallen toe. De grote weerschijnvlinder en de grote vos blijven min of meer constant, evenals de kleine parelmoervlinder. De grote weerschijnvlinder werd zowel gezien in Het Leen, het Drongengoed-Maldegemveld en het Park van Poeke. De grote vos werd gezien in het Drongengoed-Maldegemveld, Assenede en Watervliet.

Daarnaast is er voor de eerste maal een waarneming van een imago van de iepenpage in Sleidinge.

Iepenpage – foto: Stephanie Martens

Veldgids Kevers

De 'Veldgids Kevers' behandelt meer dan 1000 soorten van Midden-Europa. Gedetailleerde kleurentekeningen en beschrijvingen helpen om de soorten snel en betrouwbaar te herkennen. Aangevuld met informatie over biologie, leefgebieden, bedreigingen en bescherming. Een must voor vakmensen en insectenliefhebbers.

Kevers zijn de meest soortenrijke groep insecten en komen in bijna alle landschappen op aarde voor. Tot op de dag van vandaag worden er nog steeds nieuwe soorten ontdekt. Ze kunnen rennen, springen, zwemmen, duiken en vliegen en vele delen ons leven.

De 'Veldgids Kevers' is de gids die je nodig hebt om kevers te herkennen. Na een uitgebreide inleiding over de ecologie, lichaamsbouw, voortplanting etc. volgt het soortendeel waarin meer dan 1000 soorten kevers worden afgebeeld en beschreven.

Uiteraard zijn deze 1000 soorten slechts een fractie van alle keversoorten die in Midden-Europa en bij ons voorkomen, maar het geeft een goed beeld van de soortenrijkdom. Ook de Nederlandse namen worden weergegeven in zoverre de besproken soorten een Nederlandse naam hebben.

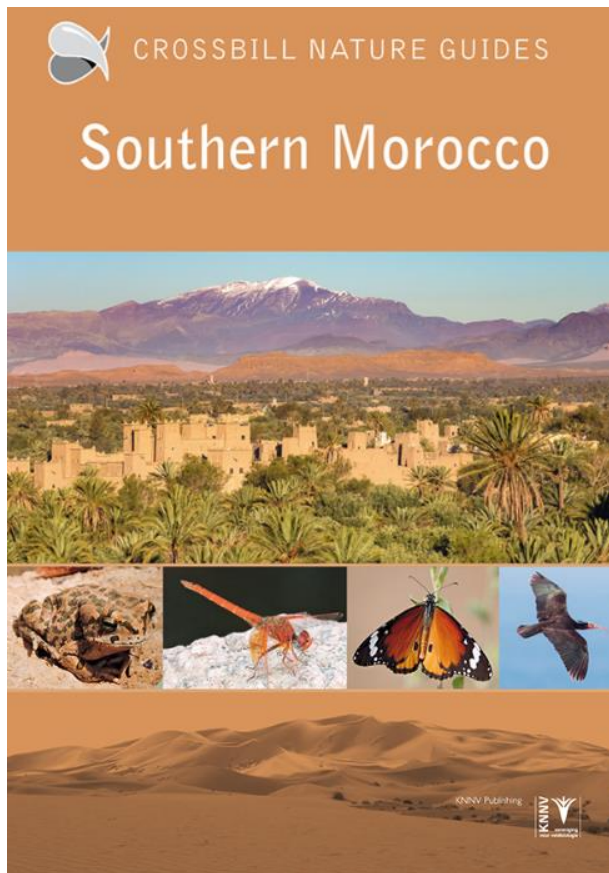
Het is een vertaling van het Duitse standaardwerk "Der Kosmos Käferführer", dat begin de jaren '80 ook reeds

een Nederlandse editie kende onder de naam van "Thiemes kevergids". Dit was voor mij persoonlijk mijn eerste kevergids waaraan ik zeer veel deugd aan beleefd heb, maar al zeer lang niet meer te verkrijgen was. In deze vernieuwde editie zijn een aantal extra soorten opgenomen die nu ook hier voorkomen zoals het Aziatisch lieveheersbeestje. Deze nieuwe editie kent ook een nieuwe illustrator en ik moet toegeven dat de kwaliteit van de tekeningen nu iets minder is, minder details te zien en ook de kleuren zijn niet altijd natuurgetrouw (misschien heeft dat ook te maken met de drukkwaliteit). Dit valt vooral op bij de illustraties van de lieveheersbeestjes.

Een gids die zeker aan te raden is voor de geïntereseerde keverliefhebber die een algemeen beeld van kevers wil opbouwen.

Auteur	Karl Wilhelm Harde, Matthias Helb, Kay Elzner
Uitgever	KNNV Uitgeverij
Uitvoering	13,5 x 19 cm, 368 p, hardcover, full colour
ISBN	9789050118811
Prijs	€ 39,95

Crossbill Guide Southern Morocco | Marokko

Zuid-Marokko is een land van onweerstaanbare landschappen en een exotische flora en fauna.

Zuid-Marokko is een land dat wordt bepaald door bergen en woestijnen. Er zijn twee enorme bergketens: de Hoge Atlas en Anti-Atlas, met woestijn naar het zuiden en droge steppen ertussen en naar het noorden. Met hoogtes van meer dan 4000m is dit een van de weinige plaatsen waar alpine omstandigheden worden bereikt op het Afrikaanse continent. De kust met zijn estuaria en kliffen heeft een rijke flora en fauna vanwege de koele offshore stromingen. Het hele gebied wordt gekenmerkt door een ongeëvenaarde diversiteit aan ecosystemen en soorten, waarvan een toenemend aantal wordt erkend als endemisch in dit deel van Noordwest-Afrika.

In tegenstelling tot zijn naaste burens is dit een stabiel en gastvrij land, met een gevestigde toeristische infrastructuur die reizen naar en het verkennen van deze gevarieerde plek zowel eenvoudig als plezierig maakt.

De Crossbill Guide Zuid-Marokko bestrijkt het deel van Marokko dat ongeveer ten zuiden van de stad Marrakech ligt. Het omvat het Hoge Atlas- en Anti-Atlasgebergte, de vogelrijke Hoge Steppevlakte van

Ouarzazate en de Marokkaanse Sahara ten zuiden daarvan. Hier zijn de Drâa River Valley en Erg Chebbi de bekendste regio's.

Verder naar het westen is de Souss-vallei en de Atlantische kust opgenomen van Essaouira tot Sidi Ifni (dus exclusief de Westelijke Sahara).

De Crossbill Guide Southern Morocco is een gedegen en praktische gids voor vogelaars en natuurliefhebbers. Het biedt achtergrondinformatie, routes en sitebeschrijvingen, plus tips over het vinden en bekijken van allerlei soorten dieren in het wild. Elke route biedt gedetailleerde beschrijvingen van waar u dieren in het wild en wilde bloemen kunt vinden. Het boek biedt een mix van wandelroutes en autoroutes met stops en korte wandelingen. Hoewel sommige uitdagend zijn, zijn alle wandelingen in dit boek ontworpen om het landschap te verkennen en vogels en dieren in het wild te vinden.

Auteur	Martin Pitt
Uitgever	Crossbill Guides Foundation
Uitvoering	21 x 15 cm, 288 p, paperback, full colour
ISBN	9789491648212
Prijs	€ 29,95

Agenda

Paddenstoelenwerkgroep

Vanaf dit jaar is de begeleide inventarisatietocht gewijzigd van dag. In plaats van woensdagnamiddag gaan we nu op uitstap op vrijdagnamiddag.

Het uur van afspraak is tijdens de periode van het winteruur om 13u30 en tijdens de periode van het zomertuur om 14 u

De tocht wordt echter pas enkele dagen vooraf beslist en hangt af van diverse factoren.

Geïnteresseerden nemen vanaf heden het best contact met Lia Van Landschoot.

Je kan je altijd laten plaatsen op de mailinglijst en je ontvangt bij het begin van de week de plaats van de volgende activiteit of raadpleeg de agenda op onze website.

Meetjeslandse Natuurstudiedag 2023

De tweede Meetjeslandse Natuurstudiedag zal doorgaan op zaterdag 4 november 2023 (niet 6 november zoals vermeld in het vorige nummer). De plaats van afspraak is terug het SOCK in Kaprijke.

Het programma ligt nog niet vast, maar zal terug alvast de moeite zijn. Meer hierover in het volgende nummer van het tijdschrift.

1000-soortendag 2022

Onze jaarlijkse 1000-soortendag ligt intussen ook vast.

Op zaterdag 8 juli gaan we met z'n allen op zoek naar zoveel mogelijk soorten in het Krekengebied in Sint-Laureins. In de Voormiddag inventariseren we de graslandjes in de omgeving van de Draaiput (uitloper Blokkreek) eigendom van Natuurpunt. Hier hebben we vooral te maken met een waterhuishouding met zoete invloed. Verzamelen om 9u aan het begin van de Hontseindestraat (kruispunt met Sint-Janspolderdijk en Beoostereedepolderdijk).

In de Namiddag inventariseren we de omgeving van de Molenkreek in Sint-Margriete. Hier hebben we te maken met een waterhuishouding met brakke invloed. Verzamelen om 13u30 aan de Molenkreek (Molenkreekstraat)

We gaan actief op zoek naar allerlei beestjes en planten die in het gebied voorkomen.

S 'avonds wordt voor de liefhebbers ook nog een nachtvlinderinventarisatie voorzien (van 21u30 tot 1u).

Plantenwerkgroep

Alle wandelingen gaan door op dinsdagavonden (verzamelen om 19.15 u op de plaats van afspraak).

Zie de volledige kalender op de volgende bladzijde.

Excursiekalender 2023 :

<u>Datum</u>	<u>Kilometerhok</u>	<u>Gemeente</u>	<u>Stafkaart</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Plaats van afspraak</u>
11 april	C2.25.44	Maldegem	13/3-4	Voorjaarsflora van wegbermen op schrale zandige bodem	Koning Leopoldlaan (N9); parkeer-gelegenheid op de parking van de Euro Shop Maldegem
25 april	C2.56.33	Aalter	13/7-8	Stalingsgoed (bosgebied)	Grote parking (Stationsplein) aan het station van Aalter
9 mei	C3.42.43	Wippelgem	14/5-6	Domein van het kasteelpark van Wippelgem	Ter plaatse (parking): Kramershoek 4
23 mei	C3.51.21	Sleidinge	14/5-6	Omgeving van het station van Sleidinge - excursie in kader van <i>Meetnet Algemene Planten</i>	Parking in de Weststraat, tegenover het station
30 mei	C2.37.43	Ronsele	13/7-8	Dorpskern en omgeving	Kerk van Ronsele (Kerkplein)
13 juni	C2.26.34	Adegem	13/3-4	Nieuw industrieterrein (Rootweg), incl. bestaand terrein met grote bremraap	Splitsing N9 (Staatsbaan) en N9d (Gentse Steenweg), net buiten Adegem
20 juni	C2.18.12	Sint-Jan-in-Eremo	13/3-4	Oostpolderkreek - excursie in kader van <i>Meetnet Algemene Planten</i>	Parking Provinciaal Sportcentrum De Boerenkreek (Sint-Jansstraat)
27 juni	C2.54.14	Maria-Aalter [grens met W.-Vlaanderen]	13/5-6	Vaanders (bos / natuurgebied) - excursie in kader van <i>Meetnet Algemene Planten</i>	Parking van De Vaanders, ter hoogte van de spoorweg
4 juli	D3.11.21	Vinderhoute	22/1-2	Flora van kanaalbermen - excursie in kader van <i>Meetnet Algemene Planten</i>	Parkeerstrook Langendam, aan de Speybrug over de Ringvaart
18 juli	C2.54.34	Maria-Aalter	13/5-6	De Zouter (natuurgebied: bos en grasland) en omgeving	Kerk van Maria-Aalter (parking aan de overkant van de weg - Wingenestraat)
22 augustus	C3.11.12	Watervliet	14/1-2	Boomgaardenproject	'Faictboomgaard': hoek Wilhelmusstraat - Bellekensstraat